

WSPÓŁPRACA
INNOWACJE
TURYSTYKA
ZRÓWNOWAŻONA

RAPORT Z WDROŻENIA STANDARDÓW TURYSTYKI ZRÓWNOWAŻONEJ W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

LISTOPAD 2024

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. PODSTAWY TURYSTYKI ZRÓWNOWAŻONEJ	7
1.1. Definicja	7
1.2. Turystyka zrównoważona a zrównoważony rozwój	7
1.3. Globalne Kryteria Turystyki Zrównoważonej	9
1.4. Zrównoważona destynacja turystyczna	10
1.5. Zrównoważone przedsiębiorstwo turystyczne	12
OPIS I ZAKRES BADANIA	15
2. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA	16
2.1. Zarządzanie środowiskowe	16
Wyzwania środowiskowe	16
Energia i klimat	18
Woda	20
Odpady	21
Zanieczyszczenie	22
Ochrona przyrody	23
2.2. Aspekty społeczno-gospodarcze	25
Wyzwania społeczno-gospodarcze	25
Udział turystyki w gospodarce	26
Społeczności lokalne	27
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami	29
Kultura	30
2.3. Zarządzanie rozwojem zrównoważonym	32
Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki	32
Zarządzanie ruchem turystycznym	34
Zaangażowanie turystów	36
Zaangażowanie branży turystycznej	37
Produkty turystyczne	38
Odpowiedzialna promocja	39
3. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE W FIRMACH TURYSTYCZNYCH	41
3.1. Zarządzanie środowiskowe	41
Energia	41
Transport	42
Klimat (śląd węglowy)	42
Woda	43
Odpady	44

3.2. Aspekty społeczne, gospodarcze i kulturowe	45
Warunki zatrudnienia	45
Zaangażowanie pracowników w rozwój zrównoważony	46
Działania na rzecz społeczności lokalnych	47
Kultura	48
Procedury zakupowe	49
3.3. Zarządzanie rozwojem zrównoważonym	49
Osoby odpowiedzialne	49
Wymagana dokumentacja	50
Współpraca z interesariuszami	51
Zaangażowanie klientów w działania zrównoważone	52
Certyfikacja zrównoważonej turystyki i hotelarstwa	53
Motywacja do działań w zakresie rozwoju zrównoważonego	54
4. DOBRE PRAKTYKI Z ŁÓDZKIEGO	55
Rewitalizacja miasta Łódź	55
Kwiatne dywany ze Spycimierza	56
Platforma łódzkie360.pl	56
5. PODSUMOWANIE	57
Zgodność z globalnymi kryteriami turystyki zrównoważonej	58
Aspekty kulturowe	59
Aspekty społeczno-gospodarcze	60
Aspekty środowiskowe	61
Zrównoważone zarządzanie turystyką	63
5.2. Dobre praktyki	65
Regionalna strategia zrównoważonego rozwoju turystyki, Irlandia	65
Dostępna turystyka na terenach przyrodniczych, Kraje Bałtyckie	66
Turystyka w każdej porze roku, Południowy Tyrol, Włochy	67
Rozwój unikalnych produktów ekoturystycznych, Västerbotten	68
Szkocja Net Zero — plan działań na rzecz klimatu	69
5.3. Rekomendacje	71
Opracowanie strategii rozwoju turystyki	71
Zwiększenie wiedzy i kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju turystyki	72
Zaangażowanie branży turystycznej w zrównoważony rozwój	72
Zintegrowane działania na rzecz klimatu	73

WSTĘP

W ostatnich latach koncepcja zrównoważonego rozwoju turystyki zyskała znaczną uwagę na całym świecie ze względu na rosnące obawy dotyczące wpływu działalności turystycznej na środowisko, społeczeństwo i kulturę. Niestabilność geopolityczna, zmiany klimatyczne oraz zmiany społeczno-kulturowe (takie jak starzenie się społeczeństwa czy wymieranie kultur i tradycji) stawiają przed nami szereg wyzwań, które wymagają odpowiedzialnych i przemyślanych działań. W kontekście tych globalnych problemów, rozwój zrównoważony staje się nie tylko wyborem, ale również formalnym wymogiem stawianym przez UN Tourism. Unia Europejska, poprzez różne programy, takie jak „Europejski Zielony Ład, Strategia na rzecz zrównoważonej mobilności”, dyrektywa Green Claims czy dyrektywa CSRD (dyrektywa dotycząca niefinansowej sprawozdawczości przedsiębiorstw) nakłada na państwa członkowskie obowiązek wdrożenia określonych rozwiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju, w tym również w sektorze turystyki.

Województwo łódzkie, położone w centrum Polski, jest jednym z dość dobrze rozwijających się województw w Polsce. Wyróżnia się ciekawym dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym. Region ma bogatą historię przemysłową, wielokulturowe tradycje oraz unikalne zwyczaje. Walory przyrodnicze, w tym rzeki i parki krajobrazowe, stanowią solidną podstawę do rozwoju turystyki. Pomimo tych atutów, potencjał turystyczny województwa jest w dużej mierze niewykorzystany. Region zmagają się z problemami środowiskowymi, takimi jak stres wodny i zanieczyszczenie hałasem, a także społecznymi i gospodarczymi, w tym wyludnianiem, starzeniem się społeczeństwa oraz nierównościami społecznymi. Turystyka zrównoważona może być skutecznym narzędziem do przeciwdziałania tym wyzwaniom. Jej strategiczny rozwój mógłby wspierać ochronę środowiska, promować lokalne dziedzictwo kulturowe i stymulować gospodarkę, jednocześnie tworząc nowe miejsca pracy i poprawiając jakość życia mieszkańców. Dzięki przemyślanemu zarządzaniu i inwestycjom turystyka mogłaby stać się ważnym elementem realizacji strategii i wizji województwa, wspierając jego harmonijny rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy. Takie podejście pozwoliłoby nie tylko lepiej wykorzystać istniejący potencjał, ale także uczynić z turystyki motor napędowy pozytywnych zmian w regionie.

Niniejszy raport jest wynikiem przeprowadzonego we wrześniu i październiku br. badania wśród jednostek samorządu terytorialnego (jst) odpowiedzialnych za zarządzanie turystyką, organizacji i firm turystycznych z województwa łódzkiego. Głównym celem badania było dokonanie wstępnej oceny oraz weryfikacji poziomu wdrożenia praktyk turystyki zrównoważonej w województwie łódzkim.

Raport przedstawia działania podjęte w ramach realizacji tych wymogów, analizuje kroki adaptacyjne polityk regionalnych do unijnych dyrektyw oraz ocenia efektywność wprowadzonych środków. Przedstawione dane i wnioski mają na celu nie tylko ocenę obecnego stanu, ale także wytyczenie dalszych kierunków działań w województwie, które pozwolą na skuteczne i efektywne zarządzanie turystyką w duchu zrównoważonego rozwoju.

Dzięki kompleksowemu podejściu i przemyślanemu zarządzaniu turystyka może stać się istotnym narzędziem realizacji wizji województwa łódzkiego, wspierając jego harmonijny rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy.

The background of the slide is a photograph of a forest with tall, thin trees and sunlight filtering through the leaves, creating a warm, golden glow. The image is partially covered by a large, semi-transparent orange shape on the left side and a teal shape on the right side. The text is positioned in the lower-left area of the slide.

CZĘŚĆ **01** : WPROWADZENIE

1. PODSTAWY TURYSTYKI ZRÓWNOWAŻONEJ

Koncepcja turystyki zrównoważonej wywodzi się z rosnącej świadomości dotyczącej wpływu turystyki na środowisko naturalne, kulturę i tradycje i społeczności lokalne oraz miejsc odwiedzanych przez turystów. Pojęcie to zaczęło nabierać znaczenia w latach 80. i 90. XX wieku, kiedy to coraz większa liczba podróżujących zaczęła przyczyniać się do narastających problemów związanych z nadmiernym zużyciem zasobów, degradacją środowiska, zanikiem dziedzictwa kulturowego i nierównościami społecznymi w odwiedzanych destynacjach turystycznych.

W odpowiedzi na te wyzwania, organizacje międzynarodowe, takie jak Organizacja Narodów Zjednoczonych i UNESCO oraz Unia Europejska, zaczęły promować koncepcję turystyki zrównoważonej jako alternatywę dla tradycyjnego modelu rozwoju turystyki.

1.1. Definicja

Turystyka zrównoważona to, według UN Tourism,

"turystyka, w której w pełni uwzględnia się obecne i przyszłe skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe, biorąc pod uwagę potrzeby odwiedzających, branży, środowiska i społeczności przyjmujących".

Według UN Tourism, zrównoważona turystyka zakłada:

- Optymalne wykorzystanie zasobów środowiskowych, które stanowią kluczowy element rozwoju turystyki, utrzymując podstawowe procesy ekologiczne i pomagając zachować dziedzictwo naturalne i różnorodność biologiczną.
- Poszanowanie autentyczności społeczno-kulturowej społeczności przyjmujących, ochronę ich dziedzictwa kulturowego i tradycyjnych wartości oraz przyczynianie się do międzykulturowego zrozumienia i tolerancji.
- Zapewnienie rentownej, długoterminowej działalności gospodarczej, zapewniającej wszystkim zainteresowanym stronom korzyści społeczno-gospodarcze, które są sprawiedliwie rozdzielane, w tym poprzez stabilne zatrudnienie i możliwości zarobkowania oraz usługi społeczne dla społeczności przyjmujących, a także przyczynianie się do zmniejszenia ubóstwa.

1.2. Turystyka zrównoważona a zrównoważony rozwój

Koncepcja turystyki zrównoważonej jest ściśle powiązana z koncepcją rozwoju zrównoważonego. Obie te koncepcje opierają się na zasadzie harmonijnego rozwoju i równowagi między aspektami ekonomicznymi, społecznymi, kulturowymi i środowiskowymi. Turystyka zrównoważona odnosi się do podejścia do turystyki, które minimalizuje negatywne skutki dla środowiska naturalnego i kulturowego, promuje ochronę dziedzictwa i zasobów,

a także przyczynia się do poprawy warunków społecznych i ekonomicznych lokalnych społeczności.

Koncepcja rozwoju zrównoważonego zakłada, że rozwój powinien uwzględniać potrzeby teraźniejszych pokoleń, nie zagrażając możliwości przyszłym pokoleniom w zaspokajaniu ich własnych potrzeb.

W kontekście turystyki, koncepcja turystyki zrównoważonej jest implementacją zasad rozwoju zrównoważonego. W rezultacie, turystyka zrównoważona staje się częścią szerszej strategii rozwoju zrównoważonego, w której uwzględniane są również inne sektory gospodarki i aspekty społeczne. Współpraca międzysektorowa i uwzględnienie zasad turystyki zrównoważonej w ogólnych strategiach rozwoju są kluczowe dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju w danym regionie czy kraju.

Agenda 2030, znana również jako Globalne Cele Zrównoważonego Rozwoju (CZR), to ambitny plan działań przyjęty przez państwa członkowskie ONZ w 2015 roku. Składa się z 17 celów zrównoważonego rozwoju, które mają na celu zwalczanie najważniejszych wyzwań globalnych i poprawę jakości życia na całym świecie do roku 2030.

Cele Zrównoważonego Rozwoju obejmują różnorodne obszary, takie jak eliminacja ubóstwa, zapewnienie powszechnego dostępu do edukacji, promowanie równości płci, zapewnienie dostępu do czystej wody i warunków sanitarnych, walka ze zmianami klimatu, ochrona środowiska, promowanie sprawiedliwości społecznej i wiele innych.

Chociaż turystyka jest bezpośrednio uwzględniona tylko w trzech celach zrównoważonego rozwoju (CZR 8, 12 i 14), ma silne powiązania i wpływ na większość z nich. Ogłoszenie przez ONZ Międzynarodowego Roku Zrównoważonej Turystyki na rzecz Rozwoju w 2017 roku było uznaniem tego potencjału.

1.3. Globalne Kryteria Turystyki Zrównoważonej

Globalne Kryteria Turystyki Zrównoważonej to zestaw zasad i wytycznych opracowanych przez Światową Radę Turystyki Zrównoważonej (Global Sustainable Tourism Council, GSTC). Istnieje oddzielny zestaw kryteriów dla destynacji turystycznych oraz dla branży (dla biur podróży i dla obiektów zakwaterowania).

Kryteria są podzielone na cztery obszary, na które należy zwracać uwagę w turystyce zrównoważonej:

ZARZĄDZANIE:

Dotyczy planowania, zarządzania i monitorowania działań turystycznych w sposób zrównoważony, uwzględniający ochronę środowiska, kulturę i gospodarczy rozwój lokalnych społeczności.

ŚRODOWISKO:

Skupia się na minimalizacji negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne, włączając ochronę zasobów naturalnych, bioróżnorodności, redukcję emisji gazów cieplarnianych i ochronę unikalnych ekosystemów.

SPOŁECZNOŚĆ:

Odnosi się do korzyści społecznych generowanych przez turystykę, takich jak stymulacja lokalnej gospodarki, tworzenie miejsc pracy, promowanie równości, wspieranie kultury i dziedzictwa lokalnych społeczności oraz uwzględnienie ich opinii i potrzeb.

KULTURA:

Obejmuje poszanowanie, zachowanie i promocję kultury lokalnej, dziedzictwa kulturowego, tradycji i wartości, a także promowanie dialogu międzykulturowego i wzajemnego zrozumienia.

Globalne Kryteria Turystyki Zrównoważonej służą jako punkt odniesienia dla oceny i certyfikacji inicjatyw turystycznych na całym świecie. Dzięki temu stanowią ważne narzędzie dla destynacji i organizacji, które pragną wdrażać zrównoważone praktyki w swojej działalności i przyczyniać się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

1.4. Zrównoważona destynacja turystyczna

Zrównoważona destynacja turystyczna to miejsce, które podejmuje działania mające na celu osiągnięcie zrównoważonego rozwoju w turystyce. Oznacza to, że destynacja jest zarządzana w sposób holistyczny, uwzględniając aspekty społeczne, środowiskowe i ekonomiczne. Celem zrównoważonej destynacji turystycznej jest minimalizowanie negatywnych wpływów turystyki, jednocześnie poprawiając długoterminowy dobrobyt społeczny, kulturowy i środowiskowy. Taka destynacja stara się zrównoważyć potrzeby turystów z potrzebami lokalnej społeczności oraz chronić i zachować unikalne walory przyrodnicze i kulturowe. Wdrażając odpowiednie strategie i praktyki, zrównoważone destynacje turystyczne dążą do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, ochrony środowiska i kultury, promocji odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji, a także stymulowania partycypacji lokalnych interesariuszy, zachowując dzięki tym działaniom swój potencjał turystyczny.

Aby zagwarantować zrównoważony rozwój turystyki, konieczne są następujące elementy:

- **Holistyczne i kompleksowe podejście do zarządzania turystyką.** Strategia destynacji powinna uwzględniać wielowymiarowy charakter zrównoważonego rozwoju, w tym wpływ turystyki na środowisko, gospodarkę i społeczeństwo i kulturę. Uwzględnione powinny być takie kwestie jak na przykład: określenie ryzyka związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej na środowisko, działania na rzecz sprawiedliwego rozdzielania wpływów płynących z turystyki na poziomie społeczności lokalnych, czy też zarządzanie sezonowością i ruchem turystycznym.
- **Skuteczne ramy prawne,** opracowane i promowane przez rząd i jednostki samorządu terytorialnego (JST) na wszystkich szczeblach, tak aby kwestie gospodarcze, społeczne i środowiskowe były w pełni uwzględnione, wdrażane i kontrolowane.
- **Zaangażowanie interesariuszy.** Istotne jest zidentyfikowanie kluczowych grup interesariuszy oraz skuteczne zarządzanie relacjami z nimi i między nimi. Niezwykle ważne jest aktywne włączenie mieszkańców w procesy decyzyjne związane z zarządzaniem destynacją turystyczną.
- **Wybór właściwych wskaźników sukcesu.** System mierzenia i monitoringu pełni kluczową rolę w zrównoważonym rozwoju turystyki. Choć wzrost gospodarczy często jest dominującym wskaźnikiem, konieczne jest uwzględnienie szerszego zestawu wskaźników w różnych aspektach zrównoważonego rozwoju, takich jak zadowolenie mieszkańców czy poziom emisji CO₂ wynikający z turystyki.

Zrównoważony rozwój turystyki przynosi korzyści zarówno krótko- jak i długoterminowe dla destynacji (miast, gmin, regionów), przyczyniając się do tworzenia zrównoważonej gospodarki, ochrony środowiska i kultury zwiększenia dobrobytu społeczności lokalnych.

Dlaczego zrównoważony rozwój turystyki się opłaca? Korzyści dla destynacji turystycznych.

Rozwój gospodarczy

Turystyka zrównoważona może przynieść wzrost gospodarczy i generować znaczące dochody dla destynacji. Poprawa infrastruktury turystycznej, rozwój usług i atrakcji turystycznych oraz zwiększenie liczby odwiedzających przyczyniają się do wzrostu miejsc pracy i zwiększenia lokalnej przedsiębiorczości. Turystyka może stymulować rozwój różnych sektorów gospodarki, takich jak handel detaliczny, usługi gastronomiczne, transport, rzemiosło i kultura.

Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Turystyka zrównoważona promuje ochronę środowiska naturalnego i zrównoważone wykorzystanie tych zasobów. Dzięki odpowiednim praktykom zarządzania środowiskowego, regiony mogą minimalizować negatywny wpływ turystyki na ekosystemy, krajobrazy, bioróżnorodność i zasoby wodne. Chronienie unikalnych walorów przyrodniczych przyciąga turystów, którzy poszukują autentycznych i ekologicznych doświadczeń.

Korzyści społeczne

Zrównoważony rozwój turystyki przyczynia się do podnoszenia jakości życia lokalnych społeczności. Poprzez inwestowanie w lokalną infrastrukturę, edukację, ochronę dziedzictwa kulturowego i działań społecznych, turystyka może przyczynić się do wzrostu świadomości i dumy mieszkańców z własnego regionu. Równocześnie turystyka może być źródłem dialogu międzykulturowego i wymiany doświadczeń, co sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i tolerancji.

Rozwój społeczności lokalnych

Turystyka zrównoważona angażuje lokalne społeczności w procesy decyzyjne, dając im szansę wpływu na kształtowanie planów rozwoju tego sektora. Poprzez promowanie partycypacyjnego podejścia, turystyka może wspierać rozwój lokalnych inicjatyw, rzemiosła, małych przedsiębiorstw i lokalnych producentów. To z kolei prowadzi do rozwoju społeczności lokalnych, wzmacniając ich poczucie wspólnoty i przyczyniając się do redukcji ubóstwa i nierówności społecznych.

1.5. Zrównoważone przedsiębiorstwo turystyczne

Zrównoważone przedsiębiorstwa turystyczne (tutaj mamy na myśli zarówno firmy prywatne jak i inne organizacje, które obsługują turystów) to takie podmioty, które nie kierują się wyłącznie zyskiem, a uwzględniają w swojej działalności szersze aspekty ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, oraz dbają o wszystkie grupy interesariuszy. Mają one na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko, promowanie społecznej odpowiedzialności biznesu i wspieranie lokalnej społeczności. Zrównoważone przedsiębiorstwa turystyczne angażują się w ochronę przyrody poprzez zastosowanie różnych praktyk, takich jak efektywne zarządzanie zasobami naturalnymi, ograniczanie emisji gazów cieplarnianych i ochrona bioróżnorodności. Ponadto, starają się tworzyć korzystne warunki pracy dla pracowników, wspierać lokalne inicjatywy społeczne, promować kulturowe dziedzictwo i angażować się w inicjatywy prospołeczne. Poprzez takie działania, przedsiębiorstwa turystyczne promują bardziej zrównoważoną i odpowiedzialną turystykę, która przynosi korzyści zarówno dla samego biznesu, jak i destynacji, w której się znajdują.

Dlaczego turystyka zrównoważona się opłaca? Korzyści dla przedsiębiorstw turystycznych.

Kompleksowe zarządzanie zrównoważonym rozwojem przynosi firmom i organizacjom turystycznym szereg korzyści:

Poprawa wizerunku i reputacji

Firmy, które angażują się w zrównoważony rozwój, budują swój pozytywny wizerunek i reputację. Klienci coraz częściej preferują firmy, które są odpowiedzialne społecznie i troszczą się o środowisko. Przez konsekwentne działania w obszarze zrównoważonego rozwoju, firmy mogą zyskać zaufanie klientów, co prowadzi do większej lojalności i zwiększenia konkurencyjności na rynku.

Zwiększenie efektywności operacyjnej

Działania związane ze zrównoważonym rozwojem, takie jak redukcja zużycia energii, wody i wytwarzanych odpadów, prowadzą do poprawy efektywności operacyjnej. Oszczędności wynikające z efektywnego zarządzania zasobami mogą przyczynić się do obniżenia kosztów operacyjnych i zwiększenia rentowności firmy.

Innowacyjność i konkurencyjność

Zrównoważony rozwój otwiera okno dla innowacji i tworzenia nowych rozwiązań. Firmy, które koncentrują się na wprowadzaniu nowych technologii, procesów i produktów ekologicznych, mają szansę zyskać przewagę konkurencyjną na rynku. Innowacyjne podejście do zrównoważonego rozwoju może przyciągnąć uwagę klientów i zachęcić ich do wyboru danej firmy.

Zaangażowanie pracowników

Pracownicy, szczególnie młodsze pokolenia, są coraz bardziej zainteresowani pracą w firmach, które promują wartości zgodne z zrównoważonym rozwojem. Firmie, która wykazuje zaangażowanie w troskę o środowisko i społeczność, łatwiej będzie przyciągnąć i zatrzymać utalentowanych pracowników, co wpłynie na wydajność i atmosferę pracy.

Ochrona zasobów naturalnych i środowiska

Branża turystyczna i hotelarska ma bezpośredni wpływ na środowisko naturalne. Wdrażanie zrównoważonego rozwoju pozwala na minimalizowanie negatywnego wpływu na przyrodę i chronienie miejsc o unikalnych walorach przyrodniczych. Zachowanie naturalnego piękna i bioróżnorodności jest niezwykle istotne dla przyszłości branży turystycznej, ponieważ atrakcyjne środowisko przyrodnicze przyciąga turystów.

Wspieranie lokalnej społeczności

Przedsiębiorstwa turystyczne odgrywają istotną rolę we wspieraniu lokalnej społeczności. Poprzez angażowanie się w projekty społeczne, wspieranie lokalnych przedsiębiorców, producentów i rzemieślników, firmy przyczyniają się do rozwoju regionalnego i tworzenia miejsc pracy. Ta interakcja z lokalnymi społecznościami wpływa na pozytywny rozwój i trwałość regionu, a w tym samym, na bardziej atrakcyjne środowisko biznesowe.

CZĘŚĆ 02:

ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA

OPIS I ZAKRES BADANIA

Poniżej przedstawione zostały wyniki oceny wdrożenia kryteriów turystyki zrównoważonej w województwie łódzkim, na poziomie zarządzania województwem jako destynacją turystyczną. Dodatkowo, przeanalizowane zostały praktyki z zakresu zarządzania środowiskowego i odpowiedzialności społecznej biznesu wdrażane przez przedsiębiorstwa i atrakcje turystyczne działające na terenie województwa łódzkiego.

Ocena wdrożenia praktyk na poziomie destynacji została dokonana wyłącznie na podstawie danych przekazanych przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Łódzkiego i Urząd Marszałkowski, a także ankiet internetowych, na które odpowiedzieli przedstawiciele gmin, powiatów i innych jednostek samorządu terytorialnego (jst) przynajmniej w części swoich kompetencji zaangażowanych w rozwój turystyki na szczeblu lokalnym.

Ocena wdrożenia praktyk turystyki zrównoważonej przez branżę turystyczną również została dokonana na podstawie ankiet internetowych. W badaniu wzięły udział firmy turystyczne, głównie małe i średnie przedsiębiorstwa. Znaczącą grupę respondentów stanowiły obiekty zakwaterowania (hotele, zajazdy, pensjonaty). W badaniu wzięły również udział atrakcje turystyczne, obiekty konferencyjne oraz podmioty o innym profilu działalności.

Ze względu na ograniczone instrumenty badawcze, ograniczoną ilość respondentów oraz fakt, iż deklarowane w ankietach informacje nie były weryfikowane, poniższy raport powinno się traktować jedynie jako wstępną ocenę poziomu wdrożenia zasad turystyki zrównoważonej w województwie łódzkim. Dla pełnowartościowej oceny rekomenduje się przeprowadzenie audytu, pogłębionych wywiadów z interesariuszami, szczegółowych badań statystycznych oraz kontynuowanie w przyszłości skoordynowanych działań w zakresie rozwoju zrównoważonego potencjału badanego województwa. Poniższy raport składa się z następujących części:

- Zrównoważone zarządzanie turystyką na poziomie województwa
- Praktyki wdrażane przez firmy i atrakcje turystyczne z województwa
- Zestaw lokalnych i regionalnych dobrych praktyk, wpisujących się w koncepcję turystyki zrównoważonej
- Podsumowanie, w tym rekomendacje i dobre praktyki z innych krajów

Zarówno część pierwsza, dotycząca analizowanej destynacji, jak i część druga, dotycząca sektora prywatnego, rozdzielone są na kolejne podrozdziały, które odzwierciedlają główne obszary turystyki zrównoważonej: aspekty środowiskowe, aspekty społeczno-gospodarcze i kulturowe oraz zrównoważone zarządzanie.

Podsumowanie zawiera ogólny przegląd i podsumowanie kluczowych wyników i wniosków przedstawionych w raporcie a także rekomendacje i zbiór dobrych praktyk z innych krajów, które mogą posłużyć jako inspiracja dla dalszego, zrównoważonego, rozwoju turystyki w województwie łódzkim.

2. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA

2.1. Zarządzanie środowiskowe

Turystyka jest ściśle związana z otaczającym środowiskiem poprzez wzajemne oddziaływanie. Jest branżą, która korzysta z lokalnych, regionalnych i krajowych zasobów, a jakość środowiska odgrywa kluczową rolę w przyciąganiu turystów i zachęcaniu ich do powrotu. Wiele badań potwierdza, że przyroda i krajobraz są kluczowymi czynnikami wpływającymi na wybór miejsca turystycznego oraz że jakość walorów przyrodniczych przekłada się na ilość powracających turystów. Jednak turystyka również ma istotny wpływ na środowisko ze względu na swój rozmiar i szybki rozwój, jako że jest to jedna z największych i najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki na świecie.

Wyzwania środowiskowe

Województwo łódzkie, położone w centralnej Polsce, charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, ukształtowaną przez zlodowacenia. Przez region przepływają rzeki Pilica, Warta i Bzura, a zbiorniki retencyjne, takie jak Jeziorsko i Zalew Sulejowski, pełnią ważne funkcje ekologiczne i są siedliskami licznych gatunków ptaków. Gleby są przeciętnie urodzajne, a lasy, głównie w południowo-wschodniej części, obejmują sosny, dęby i rzadziej buki.

Region wyróżnia się siedmioma parkami krajobrazowymi, które chronią cenne ekosystemy i zajmują około 10% powierzchni województwa. W Parku Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich znajdziemy malownicze wąwozy, w Załęczańskim Parku Krajobrazowym – Wielki Łuk Warty i rezerwat „Węże”, w Sulejowskim – słynne „Niebieskie Źródła”, w Przedborskim Parku – malownicze wzgórza, w Bolimowskim Parku – unikalne polany, w Spalskim Parku – fragmenty dawnej Puszczy Pilickiej, a w Parku Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki – rozległe tereny nadrzeczne i unikalne ekosystemy.

W granicach miast, takich jak Łódź, przyroda również odgrywa istotną rolę. Las Łagiewnicki, jeden z największych miejskich kompleksów leśnych w Europie, łączy rekreację z ochroną przyrody.

Przyroda regionu, choć częściowo przekształcona przez działalność człowieka, wciąż kryje liczne walory. Lasy skupione głównie w południowo-wschodniej części województwa są domem dla wielu gatunków fauny i flory. Dominują sosny i dęby, a gleby, choć przeciętnie urodzajne, umożliwiają intensywne rolnictwo i sadownictwo. Przyrodniczy potencjał województwa jest nie w pełni wykorzystany, co stanowi zarówno wyzwanie, jak i szansę na zrównoważony rozwój regionu.

Mimo bogactwa przyrodniczego województwo zmagają się z problemami środowiskowymi. W tabeli poniżej przedstawiona została lista obszarów najczęściej wskazanych przez respondentów branży turystycznej (regionalne i lokalne organizacje turystyczne) jako obszary szczególnie problematyczne.

Obszary szczególnie problematyczne w województwie

Zaśmiecenie

Zanieczyszczenie hałasem

Ochrona walorów krajobrazowych

Gospodarka wodna

Problemy takie jak zaśmiecenie, zanieczyszczenie hałasem, brak odpowiedniej ochrony walorów krajobrazowych oraz problemy ze ściekami i gospodarką wodną znacząco obniżają atrakcyjność turystyczną regionu. Na przykład, zaśmieczone tereny zniechęcają turystów, wpływając negatywnie na estetykę i komfort pobytu, a degradacja krajobrazu ogranicza jego przyciągający charakter.

Kluczowe jest zatem opracowanie konkretnych planów, które określą, w jaki sposób branża turystyczna może minimalizować te problemy, na przykład poprzez promocję ekologicznych praktyk, edukację turystów, odpowiedzialne zarządzanie odpadami czy wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska i krajobrazu.

W kolejnych częściach tego rozdziału w/w obszary zostały omówione bardziej szczegółowo.

Dokumenty strategiczne

Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021–2024 z perspektywą do 2028

z

“ Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021–2024 z perspektywą do 2028” obejmuje większość istotnych zagadnień z zakresu zarządzania środowiskowego, takich jak ochrona przyrody, gospodarka wodna, zarządzanie odpadami i ograniczanie zanieczyszczeń. Kwestie te są kluczowe dla zrównoważonego rozwoju destynacji turystycznych, jednak w programie brakuje bezpośrednich powiązań między turystyką a wykorzystaniem zasobów naturalnych. Nie uwzględniono, w jaki sposób sektor turystyczny może przyczynić się do efektywnego zarządzania zasobami takimi jak energia, woda czy odpady, co stanowi istotną lukę w kontekście dążeń do zrównoważonego rozwoju.

Program zwraca uwagę jedynie na negatywne skutki działalności turystycznej, takie jak presja na zasoby przyrodnicze, szczególnie w obszarach cennych przyrodniczo, dolinach rzecznych oraz w okolicach zbiorników wodnych. Podkreśla konieczność planowania działań turystycznych z uwzględnieniem zdolności tych obszarów do przyjmowania ruchu turystycznego, a także potrzebę odpowiedniego zarządzania infrastrukturą turystyczną.

Wskazano również na potrzebę minimalizowania negatywnych skutków urbanizacji i turystyki w procesach planowania przestrzennego na poziomie gminnym i wojewódzkim.

Aby branża turystyczna mogła skutecznie wspierać realizację wszystkich celów programu ochrony środowiska, konieczne jest stworzenie osobnego planu, który określi, jak sektor turystyczny może przyczynić się do zarządzania zasobami naturalnymi w sposób zrównoważony. Taki plan powinien obejmować m.in.: wymóg wdrażania energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w infrastrukturze turystycznej, opracowanie zasad gospodarowania wodą i odpadami w obiektach turystycznych, promowanie edukacji turystów i przedsiębiorców w zakresie ochrony środowiska a także wdrożenie systemów monitorowania i raportowania wpływu turystyki na środowisko.

Zintegrowanie działań branży turystycznej z celami programu ochrony środowiska pozwoliłoby skuteczniej realizować założenia zrównoważonego rozwoju w regionie.

Energia i klimat

Turystyka i zmiany klimatyczne są ze sobą ściśle powiązane – turystyka zarówno wpływa na zmiany klimatyczne, jak i jest przez nie dotknięta. Turystyka przyczynia się do zmian klimatycznych głównie przez emisję dwutlenku węgla z transportu (szczególnie lotniczego), zakwaterowania i różnych aktywności turystycznych. Prowadzi to do znaczącej emisji gazów cieplarnianych. Dodatkowo, turystyka zużywa duże ilości zasobów, takich jak woda i energia, oraz generuje odpady, co jeszcze bardziej obciąża środowisko.

Zmiany klimatyczne z kolei wpływają na turystykę, zmieniając destynacje turystyczne. Zmieniające się wzorce pogodowe, takie jak cieplejsze zimy i podnoszący się poziom mórz, wpływają na atrakcyjność i dostępność miejsc turystycznych. Klęski żywiołowe, które stają się częstsze i bardziej intensywne z powodu zmian klimatycznych, mogą niszczyć infrastrukturę turystyczną i odstraszać odwiedzających.

Aby złagodzić te skutki, niezbędne są zrównoważone praktyki turystyczne. Obejmuje to promowanie ekologicznych podróży, regulację emisji CO₂ i rozwijanie niskoemisyjnych opcji transportu. Budowanie infrastruktury odpornej na zmiany klimatyczne oraz zwiększanie świadomości na temat zrównoważonej turystyki mogą pomóc branży w dostosowaniu się do zmian klimatycznych i łagodzeniu ich skutków.

Należy też pamiętać, że wskazania UE dotyczące m.in. realizacji założeń wyznaczonych przez Europejski Zielony Ład oraz strategię na rzecz zrównoważonej mobilności, wymagają od branży turystycznej wdrożenia niskoemisyjnych środków transportu, promowania zrównoważonych praktyk oraz zmniejszenia śladu węglowego. Oczekują również, że branża będzie wspierać ochronę środowiska, wdrażać efektywne zarządzanie odpadami i angażować się w działania mające na celu minimalizację wpływu turystyki na zmiany klimatyczne.

Województwo łódzkie wypada słabo w zakresie zarządzania energetycznego na tle standardów zrównoważonego rozwoju dla destynacji turystycznych.

W „Programie ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021–2024 z perspektywą do 2028” zagadnienia związane z energią zostały potraktowane marginalnie. Tematyka ta pojawia się w kontekście odnawialnych źródeł energii, ale jest uwzględniona jedynie w rozdziale dotyczącym klimatu, a nie jako osobny, wyodrębniony element programu. Taki

fragmentaryczny sposób podejścia uniemożliwia stworzenie spójnej strategii zarządzania energetycznego, która mogłaby wspierać realizację celów środowiskowych regionu.

Według informacji uzyskanych od respondentów, żadna z kluczowych praktyk związanych z zarządzaniem energią, takich jak monitoring zużycia energii, emisji CO₂ czy programy redukcji tych wskaźników, nie jest obecnie wdrażana. Brakuje również działań wspierających przedsiębiorstwa w przechodzeniu na odnawialne źródła energii oraz promujących ekologiczne rozwiązania w transporcie. Co więcej, program nie odnosi się do roli, jaką branża turystyczna mogłaby odegrać w zarządzaniu energetycznym, co jest istotnym zaniedbaniem w kontekście dążeń do zrównoważonego rozwoju regionu.

Brak działań takich jak regularne monitorowanie zużycia energii i emisji CO₂ sprawia, że województwo nie dysponuje danymi pozwalającymi na skuteczne planowanie i optymalizację. Brak programów redukcji zużycia energii oraz emisji oznacza, że region nie wykorzystuje możliwości, jakie niesie poprawa efektywności energetycznej. Nie wspiera się także przedsiębiorstw w inwestycjach w odnawialne źródła energii, co mogłoby znacząco przyczynić się do zmniejszenia emisji i zwiększenia konkurencyjności lokalnych firm. W obszarze transportu również brakuje działań mających na celu jego ekologizację, co negatywnie wpływa na jakość powietrza i emisje.

W województwie łódzkim powinny zostać opracowane kompleksowe programy zarządzania energetycznego. Uwzględnienie roli branży turystycznej w tych działaniach, na przykład poprzez promowanie energooszczędnych praktyk w obiektach turystycznych, mogłoby istotnie wspierać realizację celów środowiskowych regionu.

ENERGIA I KLIMAT

Monitoring poziomu zużycia energii w województwie	×
Wojewódzki program w zakresie zmniejszenia zużycia energii	×
Monitoring emisji CO ₂ na terenie województwa	×
Wojewódzki program w zakresie zmniejszenia redukcji emisji CO ₂	×
Wojewódzki program wsparcia przedsiębiorstw w zakresie wykorzystania OZE	×
Wojewódzki program na rzecz ekologizacji transportu	×
Wojewódzki program adaptacji do zmian klimatycznych	×

Woda

Turystyka ma znaczący wpływ na wykorzystanie zasobów wodnych, szczególnie w miejscach o dużym natężeniu ruchu turystycznego. Intensywne zużycie wody przez hotele, ośrodki wypoczynkowe i atrakcje turystyczne może prowadzić do niedoborów wody, co wpływa negatywnie na lokalne społeczności i ekosystemy. Z drugiej strony, z punktu widzenia bezpieczeństwa jak o atrakcyjności turystycznej, kluczowa jest dbałość o jakość wody w zbiornikach wodnych wykorzystywanych do rekreacji oraz jakość wody pitnej.

Tematowi gospodarki wodnej województwo łódzkie udziela więcej uwagi niż problematyce zarządzania energetycznego. „Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021–2024 z perspektywą do 2028” szczegółowo analizuje zarówno stan wód, jak i wykorzystanie zasobów wodnych.

Według informacji udzielonych przez respondentów, w województwie wdrażane są różnorodne praktyki mające na celu poprawę sytuacji wodnej. Podejmowane działania obejmują inicjatywy na rzecz zmniejszenia zużycia wody, co jest szczególnie istotne w obliczu rosnącego zapotrzebowania na ten zasób. Jednocześnie prowadzi się analizy bezpieczeństwa i jakości zbiorników wodnych, co pozwala lepiej zarządzać istniejącymi zasobami i minimalizować ryzyko ich degradacji. Monitoring jakości wody pitnej jest regularnie realizowany, zapewniając mieszkańcom dostęp do czystej wody, a także zwiększając kontrolę nad jej stanem. Dodatkowo region realizuje programy i plany dotyczące oczyszczania ścieków, co ma kluczowe znaczenie dla ochrony środowiska wodnego i poprawy jakości wód powierzchniowych.

Mimo podejmowanych wysiłków, województwo łódzkie boryka się z poważnymi wyzwaniami. Region należy do najbardziej dotkniętych stresem wodnym w Polsce. Problem ten wymaga długofalowych działań oraz intensywniejszego wdrażania technologii oszczędzających wodę. Dodatkowo jakość wód w wielu miejscach pozostaje niezadowalająca, co wskazuje na potrzebę bardziej zaawansowanych programów oczyszczania oraz zwiększonego nadzoru nad źródłami zanieczyszczeń.

Istotnym niedociągnięciem w podejmowanych działaniach jest brak zaangażowania branży turystycznej w bardziej efektywne gospodarowanie zasobami wodnymi. Turystyka, jako ważny sektor regionalnej gospodarki, może zarówno wpływać na dostępność i jakość wód, jak i czerpać korzyści z ich poprawy.

WODA

Działania mające na celu zmniejszenie zużycia wody	✓
Analiza bezpieczeństwa i jakości zbiorników wodnych	✓
Monitoring jakości wody pitnej	✓
Program/ plan w zakresie oczyszczania ścieków	✓

Odpady

Gospodarka odpadami w branży turystycznej ma kluczowe znaczenie, ponieważ ośrodki turystyczne generują znaczne ilości odpadów, w tym plastiku, żywności i innych rodzajów odpadów. Skuteczne praktyki gospodarowania odpadami są niezbędne do zachowania środowiska naturalnego i estetyki tych miejsc, które często mają kluczowe znaczenie dla ich atrakcyjności i rentowności. Zła gospodarka odpadami może prowadzić do zanieczyszczenia, szkodzić lokalnej przyrodzie i degradować naturalne krajobrazy, obniżając tym samym jakość wrażeń turystycznych i potencjalnie zmniejszając liczbę odwiedzających. Efektywne zarządzanie odpadami, takie jak redukcja odpadów, recykling czy kompostowanie, wpisuje się w Cele Zrównoważonego Rozwoju (CZR), zwłaszcza cel dotyczący odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji (CZR 12).

Ograniczenie użycia opakowań plastikowych natomiast bezpośrednio wpisuje się w tzw. unijną „dyrektywę plastikową”, która ma na celu zmniejszenie ilości odpadów plastikowych i promowanie zrównoważonych alternatyw, i którą najbardziej odczuwa branża HoReCa.

Z informacji przekazanych przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Łódzkiego wynika, że w regionie realizowane są niemal wszystkie standardowe działania związane z gospodarką odpadami, z wyjątkiem programów ukierunkowanych na ograniczenie ilości przedmiotów i opakowań jednorazowych. Informacje te znajdują potwierdzenie w „Planie gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z z uwzględnieniem lat 2026-2031”.

Jednak w dokumentach tych brakuje wyraźnych odniesień do branży turystycznej i jej roli w redukcji odpadów oraz efektywnym zarządzaniu nimi. Jest to szczególnie istotne, biorąc pod uwagę, że sektor turystyczny znacząco przyczynia się do generowania odpadów, zwłaszcza w miejscach o dużym natężeniu ruchu turystycznego.

Zaangażowanie branży turystycznej, w tym sektora hotelarskiego, w działania takie jak minimalizacja powstawania odpadów, ich segregacja oraz bezpieczna utylizacja, będzie kluczowe dla realizacji celów związanych z ochroną środowiska w województwie. Włączenie przedstawicieli tej branży w programy dotyczące gospodarki odpadami może znacząco zwiększyć skuteczność podejmowanych działań i przyczynić się do bardziej zrównoważonego rozwoju regionu.

ODPADY

Monitoring ilości i kategorii odpadów resztkowych	✓
Działania w celu zmniejszenia ilości odpadów	✗
Działania w celu zmniejszenia ilości przedmiotów i opakowań jednorazowych	✗
Działania w celu zmniejszenia ilości odpadów żywnościowych	✓
Monitoring ilości i kategorii odpadów segregowanych	✓
Działania w celu zwiększenia ilości odpadów poddawanych recyklingowi	✓

Zanieczyszczenie

Turystyka znacząco wpływa na zanieczyszczenie środowiska w wielu aspektach. Zanieczyszczenie światłem jest widoczne w popularnych miejscach turystycznych, gdzie jasne oświetlenie nocne zakłóca naturalne cykle i wpływa negatywnie na lokalną faunę oraz zdrowie ludzi. Hałas generowany przez ruch turystyczny i imprezy stresuje mieszkańców i dziką przyrodę, zakłócając życie zwierząt. Zanieczyszczenie powietrza wynika z emisji spalin z transportu, co pogarsza jakość powietrza i zdrowie publiczne. Zanieczyszczenie gleby jest skutkiem niewłaściwego zarządzania odpadami i ściekami, co prowadzi do degradacji gleby i wpływa na rolnictwo oraz ekosystemy.

Wysoki poziom zanieczyszczeń może skutecznie zniechęcić odwiedzających, prowadząc do spadku liczby turystów, negatywnych opinii i złej reputacji destynacji.

Zgodnie z informacją uzyskaną od respondentów, województwo łódzkie prowadzi zarówno monitoring, jak i działania ukierunkowane na przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza, hałasu, gleby oraz zanieczyszczeniom świetlnym.

Potwierdzeniem tych działań jest „Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021–2024 z perspektywą do 2028”, który uwzględnia wszystkie te kluczowe obszary poza zanieczyszczeniem świetlnym, które w programie nie zostało wyraźnie ujęte. Brak odniesienia do tego problemu w dokumentach strategicznych może wskazywać na niewystarczającą świadomość jego wpływu na środowisko.

Jednak mimo podejmowanych działań, zanieczyszczenie hałasem oraz gleby zostały wskazane przez respondentów jako istotne problemy w regionie.

ZANIECZYSZCZENIE

Monitoring zanieczyszczenia hałasem	✓
Działania w celu zmniejszenia zanieczyszczenia hałasem	✓
Monitoring zanieczyszczenia świetlnego	✓
Działania w celu zmniejszenia zanieczyszczenia świetlnego	✓
Monitoring zanieczyszczenia powietrza	✓
Działania w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza	✓
Monitoring zanieczyszczenia gleby	✓
Działania w celu zmniejszenia zanieczyszczenia gleby	✓

Ochrona przyrody

Istotne jest, aby turystyka przyczyniała się do ochrony dzikiej przyrody i różnorodności biologicznej, ponieważ zdrowe ekosystemy są fundamentem atrakcyjnych i zrównoważonych destynacji turystycznych. Dzika przyroda i bogactwo biologiczne przyciągają turystów, oferując unikalne doświadczenia i wspierając lokalne gospodarki.

Turystyka może wspierać ochronę przyrody poprzez promowanie odpowiedzialnego podróżowania, inwestowanie w projekty ochrony środowiska oraz edukację turystów o znaczeniu bioróżnorodności. Inicjatywy takie jak ekoturystyka, stosowanie praktyk minimalizujących wpływ na środowisko oraz współpraca z lokalnymi społecznościami w celu ochrony naturalnych siedlisk są kluczowe dla zachowania dzikiej przyrody dla przyszłych pokoleń.

Według odpowiedzi respondentów w województwie łódzkim wdrażane są liczne praktyki ochrony przyrody. Warto również zwrócić uwagę na to, iż w „Programie ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021–2024 z perspektywą do 2028” turystyka pojawia się właśnie (wyłącznie) w kontekście ochrony walorów przyrodniczych.

Województwo posiada programy ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, zasobów naturalnych (takich jak woda, gleby, minerały), a także zapobiegania rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych. Dodatkowo wdrażany jest program ochrony walorów krajobrazowych, który ma kluczowe znaczenie dla zachowania atrakcyjności turystycznej regionu. Przy czym ochrona walorów krajobrazowych została wskazana przez respondentów

jako jeden z największych wyzwań środowiskowych w regionie. Brak spójności może wynikać zarówno z braku odpowiednich mechanizmów kontrolnych, jak i niewystarczającego zaangażowania sektora turystycznego w przeciwdziałanie tym zjawiskom.

Istotnym elementem jest również analiza wpływu turystyki na środowisko naturalne, co stanowi jeden z filarów turystyki zrównoważonej, pozwalając na identyfikację i minimalizację negatywnych skutków związanych z działalnością turystyczną.

Pomimo tych pozytywnych działań, istnieją obszary problematyczne, które wymagają dalszej uwagi. Wyzwaniem jest również brak działań ukierunkowanych na ochronę dzikich zwierząt oraz dobrostan zwierząt w niewoli, co jest integralną częścią zrównoważonej turystyki.

Dodatkowo, brak wytycznych w zakresie planowania przestrzennego, które uwzględniałyby ochronę przyrody w kontekście rozwoju infrastruktury turystycznej, stanowi lukę w zarządzaniu destynacją. Zrównoważone planowanie przestrzenne jest kluczowe, aby ograniczyć presję turystyczną na obszary chronione i naturalne.

Z jednej strony województwo posiada produkty turystyczne, które w sposób bezpośredni przyczyniają się do ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, co jest istotnym elementem promowania zrównoważonego podejścia. Tego rodzaju inicjatywy nie tylko wspierają ochronę środowiska, ale również podnoszą świadomość ekologiczną wśród turystów, tworząc pozytywne wzorce działań.

Z drugiej strony, projektowanie nowych produktów turystycznych w regionie rzadko uwzględnia wpływ na środowisko. Jedynie nieliczne organizacje lokalne podejmują świadome działania w tym zakresie, co wskazuje na brak spójnego podejścia w projektowaniu turystyki przyjaznej dla środowiska. W wielu przypadkach potencjał turystyki jako narzędzia wspierającego ochronę przyrody i różnorodności biologicznej nie jest w pełni wykorzystywany, co może prowadzić do niezamierzonych negatywnych skutków, takich jak nadmierna presja na obszary naturalne czy degradacja walorów krajobrazowych.

OCHRONA PRZYRODY

Program w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej	✓
Program w zakresie ochrony zasobów naturalnych (np. minerałów, wody, gleby)	✓
Program w zakresie zapobiegania inwazyjnym gatunkom obcym	✓
Program w zakresie ochrony walorów krajobrazowych	✓
Program w zakresie ochrony dzikich zwierząt	✗
Program w zakresie poprawy dobrostanu zwierząt w niewoli	✗
Wytyczne w zakresie planowania przestrzennego	✗
Analiza wpływu turystyki na przyrodę i środowisko naturalne	✓
Produkty turystyczne, przyczyniające się do ochrony przyrody i różnorodności	✗

2.2. Aspekty społeczno-gospodarcze

Zrównoważona turystyka nie tylko przyczynia się do ochrony środowiska naturalnego, ale także wspiera rozwój społeczności lokalnych, tworzenie miejsc pracy oraz promowanie dziedzictwa kulturowego. Zarządzanie turystyką w sposób zrównoważony wymaga zintegrowanego podejścia, które uwzględnia potrzeby i oczekiwania lokalnych mieszkańców, wpływ turystyki na lokalną gospodarkę oraz zachowanie i promowanie unikalnych tradycji i wartości kulturowych. Właściwe zbalansowanie tych aspektów jest kluczowe dla zapewnienia długoterminowego sukcesu i trwałości destynacji turystycznej, przy jednoczesnym minimalizowaniu negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i kulturowych.

Wyzwania społeczno-gospodarcze

Łódzkie jest jednym z bardziej rozwiniętych województw w Polsce, charakteryzującym się wysokim udziałem przemysłu oraz dynamicznie rosnącym sektorem usług. Jednak na tle Unii Europejskiej region ten nadal zalicza się do słabiej rozwiniętych.

Według odpowiedzi udzielonych przez respondentów, województwo zmagają się z istotnymi wyzwaniami, takimi jak starzenie się społeczeństwa i wyludnianie, co ma poważne konsekwencje dla potencjału ekonomicznego regionu. Dodatkowo, nierówności społeczno-

ekonomiczne, szczególnie pomiędzy mieszkańcami większych miast a terenami wiejskimi, pozostają problemem wymagającym uwagi.

W kolejnych częściach tego rozdziału w/w obszary zostały omówione bardziej szczegółowo.

Wizja województwa zakłada harmonijny rozwój, stawiając na region przyjazny rodzinom, mieszkańcom zarówno miast, jak i obszarów wiejskich, oraz na nowoczesną gospodarkę. Pojawia się zatem kluczowe pytanie: w jaki sposób branża turystyczna może przyczynić się do realizacji tej wizji w wymiarze społeczno-gospodarczym? Turystyka, jeśli odpowiednio zarządzana, może odegrać ważną rolę w integracji regionu, tworzeniu nowych miejsc pracy, zmniejszaniu nierówności oraz wzmacnianiu lokalnej tożsamości. Jest to szansa, którą warto wykorzystać, by przybliżyć Łódzkie do realizacji jego ambicji rozwojowych.

Obszary szczególnie problematyczne

1. Starzenie się społeczeństwa

2. Wyludnianie się województwa

3. Nierówności społeczno-gospodarcze

4. Niska dostępność regionu dla osób z niepełnosprawnościami

Udział turystyki w gospodarce

Turystyka może odgrywać istotną rolę w rozwoju gospodarczym. Po pierwsze, przyciąganie turystów do danego regionu generuje wzrost popytu na dobra i usługi, co stymuluje rozwój lokalnych przedsiębiorstw, takich jak hotele, restauracje, sklepy, organizatorzy wycieczek czy rzemiosło lokalne. To z kolei prowadzi do tworzenia miejsc pracy i zwiększania dochodów dla mieszkańców regionu. Po drugie, turystyka może przyczyniać się do dywersyfikacji gospodarczej, zmniejszając zależność od jednej gałęzi przemysłu. Regiony oparte na turystyce często rozwijają różnorodne sektory, takie jak kultura, sztuka, rzemiosło, rekreacja czy agroturystyka. Ponadto, turystyka może również wspierać rozwój infrastruktury, takiej jak drogi, lotniska, transport publiczny czy usługi komunalne, co przynosi korzyści zarówno turystom, jak i lokalnym mieszkańcom.

Istotne jest, aby w turystyce brały udział różne podmioty, włącznie z organizacjami pozarządowymi i osobami w ciężkiej sytuacji życiowej (osoby bezrobotne, wykluczone), oraz aby dochody turystyczne były sprawiedliwie i równomiernie dzielone. W wojewódzkich dokumentach strategicznych mówi się o nierównościach społecznych i problemie bezrobocia szczególnie wśród osób z niepełnosprawnościami. W tym kontekście turystyka ma szczególną szansę odegrać pozytywną rolę w rozwoju regionalnym i podniesieniu poziomu życia ludności.

Działania województwa łódzkiego w zakresie zwiększania udziału turystyki w gospodarce regionu koncentrują się głównie na promocji produktów lokalnych oraz wsparciu przedsiębiorców z branży turystycznej. Te inicjatywy są ważnym krokiem w kierunku rozwoju

turystyki, gdyż lokalne produkty i wsparcie dla sektora prywatnego mogą znacząco zwiększyć atrakcyjność regionu i jego konkurencyjność na rynku turystycznym.

Jednak brak bardziej kompleksowych działań, takich jak monitoring udziału turystyki w gospodarce czy programów mających na celu zwiększenie znaczenia sektora turystycznego i promowanie zatrudnienia w tej branży, wskazuje na niewystarczające podejście strategiczne w tej dziedzinie. W kontekście relatywnie słabo rozwiniętej turystyki w województwie, tego typu aktywności byłyby szczególnie istotne.

Turystyka, uznawana na świecie za jeden z kluczowych sektorów napędzających rozwój gospodarczy krajów i regionów, może pełnić podobną rolę w województwie łódzkim. Przyciągając inwestycje, zwiększając zatrudnienie i wspierając lokalne społeczności, turystyka może stać się ważnym instrumentem wzrostu gospodarczego. Dlatego kluczowe jest opracowanie bardziej zintegrowanych programów, które pozwolą na lepsze wykorzystanie potencjału turystyki jako narzędzia rozwoju regionalnego.

UDZIAŁ TURYSTYKI W GOSPODARCE

Monitoring udziału turystyki w gospodarce	×
Program dot. zwiększenia znaczenia turystyki w gospodarce	×
Działania w zakresie promocji produktów lokalnych	✓
Działania na rzecz wsparcia przedsiębiorców z branży turystycznej	✓
Program promujący zatrudnienie w sektorze turystycznym	×

Społeczności lokalne

Zaangażowanie społeczności lokalnych w rozwój turystyki jest kluczowe dla zapewnienia zrównoważonego i korzystnego wpływu turystyki na region. Lokalni mieszkańcy najlepiej znają swoje środowisko, kulturę i tradycje, co pozwala tworzyć autentyczne i atrakcyjne doświadczenia dla turystów. Współpraca z lokalnymi społecznościami wspiera gospodarkę, tworzy miejsca pracy i zwiększa dochody mieszkańców, jednocześnie promując ochronę zasobów naturalnych i dziedzictwa kulturowego. Angażowanie społeczności lokalnych może obejmować ich udział w planowaniu i zarządzaniu turystyką, rozwijanie lokalnych przedsiębiorstw turystycznych oraz edukację na temat zrównoważonych praktyk. Takie podejście buduje silne, zintegrowane społeczności, które są bardziej skłonne do wspierania działań na rzecz ochrony środowiska i promowania długoterminowego, odpowiedzialnego rozwoju turystyki.

Z punktu widzenia standardów turystyki zrównoważonej, zaangażowanie społeczności lokalnych w działania województwa łódzkiego na rzecz rozwoju regionu jest na razie

ograniczone, choć istnieją pewne inicjatywy, które mogą stanowić punkt wyjścia do dalszych działań.

Jednym z pozytywnych elementów jest obecność narzędzi umożliwiających mieszkańcom udział w procesach decyzyjnych dotyczących rozwoju turystyki. Angażowanie społeczności lokalnych w planowanie turystyczne jest kluczowe dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju, ponieważ to właśnie mieszkańcy najsilniej odczuwają wpływ turystyki na codzienne życie. Jednak brak monitoringu poziomu zadowolenia mieszkańców z rozwoju turystyki oraz brak analiz wpływu turystyki na społeczności lokalne znacząco ogranicza zdolność do oceny skutków prowadzonych działań. Bez takich narzędzi trudno jest zidentyfikować zarówno pozytywne, jak i negatywne konsekwencje turystyki oraz odpowiednio reagować na potrzeby społeczności.

W zakresie komunikacji z mieszkańcami pozytywnym aspektem jest promowanie świadomości ekologicznej i zmian klimatycznych, które są kluczowymi elementami zrównoważonego rozwoju. Programy propagujące ekologiczny tryb życia mogą wpływać na codzienne nawyki mieszkańców, wspierając lokalne inicjatywy proekologiczne i zmniejszając presję środowiskową. Jednak brakuje działań skierowanych na propagowanie kultury lokalnej, która mogłaby wzmocnić tożsamość regionalną i podkreślić znaczenie dziedzictwa kulturowego w turystyce. Podobnie, brak działań zwiększających świadomość w zakresie praw człowieka i nierówności społecznych to istotna luka, szczególnie w kontekście rozwijania zrównoważonej turystyki, która powinna uwzględniać aspekty sprawiedliwości społecznej.

Dodatkowo, województwo nie prowadzi programów w zakresie ochrony praw człowieka, oceny przestrzegania tych praw ani działań związanych z bezpieczeństwem i zdrowiem mieszkańców w kontekście turystyki. Brak takich programów może prowadzić do zaniedbania kluczowych aspektów dobrostanu społecznego, takich jak prawa pracownicze czy wpływ turystyki na zdrowie mieszkańców. Ogranicza to również zdolność regionu do rozwijania turystyki zgodnie z międzynarodowymi standardami zrównoważonego rozwoju, które coraz częściej wymagają uwzględnienia praw człowieka i kwestii społecznych w strategiach turystycznych.

SPOŁECZNOŚCI LOKALNE

Program w zakresie ochrony praw człowieka	×
Ocena przestrzegania praw człowieka, w tym praw pracowniczych	×
Program w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	×
Regulacje dot. dostępu do zasobów naturalnych, miejsc przyrodniczych i kulturowych	×
Monitoring poziomu zadowolenia mieszkańców z rozwoju turystyki	×
Analiza wpływu turystyki na mieszkańców i społeczności lokalne	×
Instrumenty angażujące mieszkańców w procesy decyzyjne dot. turystyki	✓
Budowanie świadomości w zakresie praw człowieka i nierówności społecznych	×
Programy dla mieszkańców propagujące kulturę lokalną	×
Budowanie świadomości w zakresie zmian klimatycznych	✓
Programy dla mieszkańców propagujące ekologiczny tryb życia	✓

Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami

Respondenci skrajnie różnie oceniali poziom dostępności województwa łódzkiego dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnością. Część oceniała poziom dostępności jako dobry, kilka organizacji lokalnych bierze pod uwagę dostępność przy tworzeniu nowych produktów turystycznych, a także wykorzystuje dostępność województwa jako atut w promocji swojej destynacji turystycznej. Spora grupa respondentów oceniała jednak poziom dostępności jako niski albo bardzo niski, zaznaczając go jako jeden z ważniejszych obszarów problematycznych.

Mimo, że duża część firm biorących udział w badaniu zadeklarowała dostępność swoich usług/obiektu dla osób z niepełnosprawnościami, jak wynika z analizy obiektów dostępnych na Booking.com – zaledwie 7% obiektów z województwa łódzkiego promujących się na tej platformie posiada pokoje dostępne dla osób na wózkach inwalidzkich, a zaledwie 0,4% posiada oznaczenia dla niewidomych w systemie Braille'a.

Dokumenty strategiczne

Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych Województwa Łódzkiego 2030

“Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych Województwa Łódzkiego 2030” zakłada zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w kulturze, sporcie, turystyce i rekreacji. Uwzględnia także rozwój usług w tych obszarach poprzez dofinansowania, co może sprzyjać poprawie dostępności infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Włączenie takich postulatów pokazuje rosnącą świadomość potrzeby integracji społecznej i wspierania osób z niepełnosprawnościami w pełnym korzystaniu z oferty regionalnej.

Jednak w dokumencie brakuje odniesień do kluczowych działań, które mogłyby systemowo wesprzeć rozwój turystyki dostępnej w województwie. Nie uwzględniono budowania świadomości i zaangażowania branży turystycznej w tworzenie produktów dostosowanych do osób z niepełnosprawnościami, co jest niezbędne do wprowadzenia trwałych zmian w standardach obsługi. Również brak odniesień do promowania zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w turystyce oznacza niewykorzystany potencjał, zarówno dla samej branży, jak i dla aktywizacji zawodowej tej grupy. Włączenie takich działań mogłoby przyczynić się do wzrostu jakości usług oraz większego uwrażliwienia sektora na potrzeby różnych użytkowników.

Turystyka dostępna mogłaby być szczególnie dobrym kierunkiem rozwoju dla województwa łódzkiego ze względu na specyfikę regionu. Jako teren nizinny, niezdominowany przez trudną turystykę górską czy wymagającą turystykę wodną, województwo ma duży potencjał w rozwijaniu turystyki umiarkowanej fizycznie, rekreacyjnej i pozbawionej zbędnych barier. Tego rodzaju oferta jest naturalnie bardziej inkluzywna i odpowiada zarówno na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, jak i osób starszych, rodzin z małymi dziećmi czy turystów preferujących mniej wymagające formy aktywności.

Kultura

Ochrona dziedzictwa kulturowego jest nieodrębną częścią zrównoważonego rozwoju turystyki. Dziedzictwo kulturowe reprezentuje unikalną tożsamość i tradycje miejsca, co przyciąga turystów poszukujących unikalnych doświadczeń. Zachowując i promując dziedzictwo kulturowe (zarówno to historyczne jak i współczesne), destynacje turystyczne zachowują swoją autentyczność, co przyczynia się do zadowolenia odwiedzających i zachęca do dłuższych pobytów. Ponadto ochrona dziedzictwa kulturowego wzmacnia lokalne społeczności i wspiera rozwój społeczno-gospodarczy. Tworzy możliwości zatrudnienia, stymuluje przedsiębiorczość i dystrybuuje dochody, prowadząc do wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i poprawy standardów życia. Dodatkowo, ochrona dziedzictwa kulturowego zapewnia długoterminową ochronę cennych aktywów kulturowych, zapobiegając zaniedbaniu i ich nieodwracalnej utracie.

Turystyka kulturowa, natomiast, promuje zrozumienie międzykulturowe, wspierając empatię i szacunek wśród odwiedzających i społeczności przyjmujących. Zapewniając platformę wymiany kulturowej, turystyka przyczynia się do pokojowego współistnienia i zmniejsza uprzedzenia kulturowe. Co więcej, włączenie dziedzictwa kulturowego do planowania i zarządzania turystyką umożliwia holistyczne i zrównoważone podejście.

Dziedzictwo kulturowe zajmuje ważne miejsce w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, co znajduje odzwierciedlenie w wizji regionu, gdzie podkreśla się potrzebę ochrony jego walorów kulturowych. Z jednej strony docenia się wartość zarówno materialnego, jak i niematerialnego dziedzictwa, w tym różnorodność kulturową regionu, z drugiej zaś dostrzega się znaczące wyzwania w jego zachowaniu. Dotyczą one nie tylko spuścizny niematerialnej i materialnej, ale także krajobrazów kulturowych oraz niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w kulturze.

Cele operacyjne określone w strategii, takie jak zwiększenie uczestnictwa w kulturze, rozwój usług kulturalnych, ochrona wartości dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianie tożsamości regionalnej i lokalnej, pokazują, że kultura jest istotnym elementem rozwoju województwa.

Jednak, zgodnie z informacjami udzielonymi przez respondentów, w chwili obecnej w regionie brak dedykowanych programów ochrony dziedzictwa materialnego i niematerialnego, które mogłyby skuteczniej odpowiadać na wspomniane wyzwania. Stworzenie takich programów jest niezbędne, aby zapewnić trwałą ochronę dziedzictwa kulturowego, a także rozwijać jego potencjał jako narzędzia budowania tożsamości i więzi społecznych.

Pozytywnym aspektem jest obecność odpowiedniego oznakowania i informacji przy obiektach kulturowych, co umożliwia właściwą interpretację dziedzictwa i zwiększa jego dostępność. Dodatkowo funkcjonują produkty turystyczne, które wspierają ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego, stanowiąc ważny element integracji kultury z turystyką.

Warto jednak dokładniej przeanalizować wpływ turystyki na kulturę, aby w pełni wykorzystać jej potencjał jako narzędzia ochrony i promocji dziedzictwa. Turystyka może odegrać szczególnie pozytywną rolę w popularyzacji lokalnych tradycji, budowaniu świadomości oraz dumy z własnej tożsamości – zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów. W tym kontekście kluczowe jest także zaangażowanie młodego pokolenia, które dzięki kontaktowi z lokalnym dziedzictwem może lepiej zrozumieć i docenić swoją kulturę. To nie tylko wzmacnia tożsamość regionalną, ale także zwiększa atrakcyjność województwa jako destynacji turystycznej, która celebruje i pielęgnuje swoje dziedzictwo.

KULTURA

Program w zakresie ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego	✗
Program w zakresie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego	✗
Analiza wpływu turystyki na kulturę i tradycje	✗
Właściwe oznaczenia i informacje na obiektach kulturowych	✓
Produkty turystyczne wspierające ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego	✓

2.3. Zarządzanie rozwojem zrównoważonym

Turystyka będzie rozwijać się w sposób stabilny i przynosić dla regionu długotrwałe korzyści społeczno-gospodarcze, tylko w sytuacji, gdy zarządzana jest w sposób prawidłowy i kompleksowy. Kryteria zarządzania turystyką zrównoważoną dla destynacji turystycznych zakładają skoordynowane podejście do turystyki zrównoważonej, w tym zaangażowanie sektora prywatnego, publicznego i społeczeństwa obywatelskiego, oraz zdolność do zarządzania kwestiami społeczno-gospodarczymi, kulturowymi i środowiskowymi. Zrównoważona destynacja turystyczna powinna, między innymi:

- posiadać wieloletnią strategię zarządzania i plan działania, uwzględniający zasady zrównoważonego rozwoju;
- posiadać grupę ekspertów, którzy posiadają kompetencje w zakresie zarządzania środowiskowego oraz zrównoważonego rozwoju turystyką
- wdrożyć system monitorowania wpływu turystyki na społeczność lokalną, przyrodę i kulturę, a działania i rezultaty powinny być regularnie analizowane;
- świadomie zarządzać liczbą odwiedzających i ich aktywnością, uwzględniając równowagę pomiędzy potrzebami lokalnej gospodarki, mieszkańców i środowiska kulturowego i społecznego;
- opracować plan zarządzania ryzykiem i sytuacjami kryzysowymi;
- prowadzić działania marketingowo-promocyjne w sposób przejrzysty i odpowiedzialny.

Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki

Z punktu widzenia zasad turystyki zrównoważonej, strategia rozwoju turystyki powinna określać działania związane z:

- zarządzaniem ekologicznym (w tym wodą, energią, odpadami)
- ochroną przyrody i różnorodności biologicznej
- przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym
- ochroną praw człowieka, w tym praw pracowniczych
- ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego
- działaniom związanym z rozwojem lokalnej gospodarki, wsparciem lokalnych towarów i przedsiębiorców
- zdrowiem i bezpieczeństwem turystów

Województwo łódzkie nie posiada wojewódzkiej strategii rozwoju turystyki, natomiast zarówno aspekty rozwoju zrównoważonego jak i turystyki przynajmniej częściowo uwzględnione są w wojewódzkiej strategii rozwoju. Bardziej szczegółowa analiza znajduje się poniżej.

Dokumenty strategiczne

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 zawiera liczne odniesienia do koncepcji zrównoważonego rozwoju, a jej założenia odzwierciedlają główne obszary tej idei, obejmujące rozwój gospodarczy, dobrostan społeczności lokalnych oraz – przynajmniej częściowo – ochronę środowiska naturalnego.

Zintegrowana polityka rozwoju, prowadzona zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, stanowi fundament celu horyzontalnego strategii, określonego jako „Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region”. Podkreślono, że kluczowe znaczenie ma w tym kontekście poszanowanie zasad ochrony środowiska, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Strategia zakłada, że polityka zrównoważonego rozwoju pozwoli zaspokajać potrzeby obecnych mieszkańców województwa, jednocześnie chroniąc najcenniejsze elementy środowiska dla przyszłych pokoleń. Rozwój społeczno-gospodarczy ma odbywać się z poszanowaniem wartości przestrzennych i środowiskowych regionu.

Turystyka, jako ważny sektor regionalny, również została zauważona w strategii. Podkreślono związek między ochroną walorów przyrodniczych i kulturowych a atrakcyjnością turystyczną województwa. Zwrócono uwagę na fakt, że potencjał turystyczny regionu jest obecnie niewystarczająco wykorzystany. Strategia wskazuje, że rozwój turystyki powinien koncentrować się na wybranych obszarach interwencji, tzw. Obszar Zielonej Gospodarki, gdzie szczególny nacisk kładzie się na rozwój funkcji rolniczej, turystycznej i ochronę środowiska.

W strategii uwzględniono także rozwój takich form turystyki jak turystyka aktywna, ekoturystyka, agroturystyka, turystyka rowerowa czy zdrowotna, które w swoich założeniach często wpisują się w standardy zrównoważonej turystyki.

Niestety, w strategii brakuje wskazania, jak turystyka może aktywnie przyczyniać się do ochrony walorów przyrodniczych i kulturowych regionu. Nie określono zadań, jakie powinny stanąć przed branżą turystyczną, ani warunków, które powinien spełniać jej rozwój, aby nie tylko chronić przyrodę, ale także wspierać odpowiedzialną produkcję i konsumpcję, tworzyć nowe miejsca pracy, przyczyniać się do wyrównywania nierówności społecznych czy promować odpowiedzialne podejście do zasobów.

Uwzględnienie tych aspektów jest kluczowe i powinno znaleźć swoje miejsce w wojewódzkiej strategii rozwoju turystyki. Niestety, taki dokument obecnie nie istnieje, co stanowi istotne ograniczenie w możliwości pełnego wykorzystania potencjału turystyki jako narzędzia zrównoważonego rozwoju regionu. Włączenie tych elementów w przyszłe dokumenty strategiczne mogłoby nie tylko wzmocnić pozycję turystyki w regionie, ale także uczynić ją skutecznym narzędziem realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

Aby skutecznie rozwijać turystykę w sposób zrównoważony, destynacja powinna spełniać kilka kluczowych warunków. Powinna mieć przynajmniej jedną osobę zarządzającą rozwojem turystyki, która posiada kwalifikacje w zakresie zrównoważonego rozwoju turystyki. Powinna również wyznaczyć osobę lub zespół odpowiedzialny za koordynację działań związanych z rozwojem zrównoważonym turystyki. Ważne jest określenie i regularne monitorowanie wskaźników zrównoważonego rozwoju turystyki, obejmujących aspekty środowiskowe, społeczno-gospodarcze, oraz publikowanie przynajmniej raz w roku raportu dotyczącego realizacji strategii rozwoju turystyki, z uwzględnieniem aspektów zrównoważonego rozwoju.

Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Łódzkiego, w województwie nie są spełnione żadne z tym wymagań. Brak tych instrumentów ogranicza skuteczność implementacji strategii i może prowadzić do niespójności oraz niepełnego wykorzystania potencjalnych korzyści wynikających z realizacji zrównoważonego rozwoju w turystyce.

Osoby kompetente w zakresie zrównoważonego rozwoju turystyki	×
Zespół odpowiedzialny za zrównoważony rozwój turystyki	×
Monitoring wskaźników zrównoważonego rozwoju turystyki	×
Raport dot. realizacji strategii rozwoju zrównoważonego w branży turystycznej	×

Zarządzanie ruchem turystycznym

Zarządzanie ruchem turystycznym polega na kontrolowaniu przepływu turystów zarówno w czasie, jak i przestrzeni, aby zmniejszyć sezonowość oraz równomiernie rozłożyć obciążenie turystyczne.

Zarządzanie ruchem turystycznym w województwie łódzkim jest obszarem, w którym brakuje spójnych i systemowych działań. Według informacji uzyskanych od respondentów, praktycznie nie prowadzi się działań w tym zakresie, co ogranicza możliwość efektywnego wykorzystania potencjału turystyki dla rozwoju regionu.

Jedynym pozytywnym elementem jest posiadanie aktualnej listy aktywów turystycznych, obejmującej zarówno atrakcje przyrodnicze, jak i kulturowe. Jest to ważny krok, ale niewystarczający, aby zarządzać ruchem turystycznym w sposób, który wspierałby rozwój społeczno-gospodarczy i ochronę środowiska.

Brakuje monitoringu ruchu turystycznego, który pozwoliłby na lepsze zrozumienie trendów i potrzeb odwiedzających, a także działań zmierzających do zmniejszenia sezonowości ruchu oraz jego przestrzennego rozproszenia. Brak tych elementów sprawia, że turystyka w regionie koncentruje się w określonych miejscach i okresach, co pogłębia nierówności w dostępie do korzyści płynących z ruchu turystycznego. Tymczasem turystyka mogłaby być skutecznym narzędziem wyrównywania szans społeczno-ekonomicznych, szczególnie w mniej rozwiniętych częściach województwa.

Dodatkowym problemem jest brak obliczenia pojemności turystycznej najbardziej wrażliwych terenów, co zwiększa ryzyko nadmiernego obciążenia popularnych obszarów rekreacyjnych. Przykładem są jeziora, które już zmagają się z problemem złej jakości wód. Bez odpowiednich regulacji istnieje ryzyko dalszej degradacji środowiska naturalnego w tych miejscach, co wpłynie zarówno na atrakcyjność turystyczną, jak i na jakość życia lokalnych mieszkańców.

ZARZĄDZANIE RUCHEM TURYSTYCZNYM

Aktualna lista aktywów turystycznych (przyrodniczych i kulturowych)	✓
Monitoring ruchu turystycznego	✗
Wytyczne dot. wynajmu obiektów turystycznych i wynajmu krótkoterminowego	✗
Obliczona została pojemność najbardziej wrażliwych terenów turystycznych	✗
Działania mające na celu zmniejszenie sezonowości ruchu turystycznego	✗
Działania mające na celu przestrzenne rozproszenie ruchu turystycznego	✗
System regulujący ruchem turystycznym	✗

Jak wynika z odpowiedzi jst i lokalnych organizacji turystycznych, niecała połowa z nich posiada listę aktywów turystycznych, ale zarządzanie ruchem turystycznym na poziomie lokalnym

nie jest działaniem priorytetowym. Monitoring ruchu turystycznego oraz działania mające na celu rozproszenie ruchu turystycznego prowadzone są tylko w pojedynczych gminach.

Zaangażowanie turystów

Zaangażowanie turystów w kwestie rozwoju zrównoważonego jest kluczowe dla osiągnięcia długoterminowych celów w turystyce. Głównym narzędziem w tym procesie jest monitoring zadowolenia turystów, szczególnie w odniesieniu do aspektów środowiskowych i kulturowych. Dzięki regularnym badaniom można ocenić, jak turyści postrzegają wysiłki na rzecz zrównoważonego rozwoju i jakie obszary wymagają poprawy. Aktualnie w województwie łódzkim nie prowadzi się analizy zadowolenia turystów.

Drugim kluczowym narzędziem jest skuteczna komunikacja. Obejmuje ona promowanie kodeksów postępowania na terenach wrażliwych przyrodniczo i kulturowo oraz propagowanie odpowiedzialnego podróżowania. Należy edukować turystów o ekologicznym zachowaniu, takim jak promocja niskoemisyjnego transportu, wspieranie lokalnych społeczności i kultury oraz zachęcanie do wyboru zrównoważonych przedsięwzięć. Wszystkie te elementy powinny być integralną częścią strategii komunikacyjnej, aby zwiększyć świadomość i zaangażowanie turystów w praktyki proekologiczne i prospołeczne. Jak widzimy z tabeli poniżej, w województwie łódzkim, podejmowane są wszystkie tematy poza promowaniem odpowiedzialnych zachowań na terenach wrażliwych kulturowo.

Oddzielnym, lecz równie ważnym aspektem jest zdrowie i bezpieczeństwo turystów. Poza wdrożeniem programów dbających o te kwestie, niezbędna jest również skuteczna komunikacja dotycząca bezpiecznego zachowania podczas podróży. Informowanie turystów o zasadach bezpiecznego podróżowania jest kluczowe, aby zapewnić im komfort i bezpieczeństwo, co z kolei pozytywnie wpływa na ich ogólne doświadczenie turystyczne. Jak wynika z odpowiedzi respondentów, w województwie łódzkim, temat bezpieczeństwa nie jest podejmowany w kontekście turystyki.

ZAANGAŻOWANIE TURYSTÓW

Monitoring zadowolenia turystów, w tym aspektów środowiskowych i kulturowych	×
Program dot. zdrowia i bezpieczeństwa turystów	×
Promocja zrównoważonych przedsiębiorstw turystycznych	✓
Kampanie promujące ekologiczny sposób podróżowania	✓
Kampanie zachęcające do wspierania społeczności lokalnych	✓
Kodeksy postępowania na terenach wrażliwych przyrodniczo	✓
Kodeksy postępowania na terenach/ obiektach wrażliwych kulturowo	×

Zaangażowanie branży turystycznej

Zaangażowanie branży turystycznej w aspekty rozwoju zrównoważonego jest kluczowe dla długoterminowego sukcesu zarówno samych przedsiębiorstw, jak i destynacji turystycznych.

Niemożliwe jest osiągnięcie celów rozwoju zrównoważonego, ani celów założonych w strategii rozwoju województwa bez zaangażowania biznesu, w tym branży turystycznej, zwłaszcza tam, gdzie turystyka wykorzystuje zasoby naturalne i może mieć negatywny wpływ na środowisko i społeczności lokalne.

Województwo powinno prowadzić kampanie uświadamiające, organizować szkolenia oraz oferować programy wsparcia i systemy zachęt dla przedsiębiorstw turystycznych, aby promować i wdrażać praktyki zrównoważonego rozwoju. Takie działania mogą obejmować edukację na temat oszczędzania energii i wody, zarządzania odpadami, promowania niskoemisyjnych środków transportu oraz czy budowania świadomości na temat dostępności i inkluzji. Programy uświadamiające i szkolenia są też niezbędne aby przygotować branżę turystycznej na przyszłe regulacje prawne i standardy, takie jak unijna dyrektywa CSRD czy Green Claims.

Jak widać w tabeli poniżej, w województwie były prowadzone kampanie informacyjne w zakresie integracji elementów kultury i dziedzictwa oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi. Nie podejmowana jak do tej pory prób edukowania branży w temacie zarządzania środowiskowego, regulacji prawnych i certyfikacji rozwoju zrównoważonego, ani tworzenia dobrych miejsc pracy.

ZAANGAŻOWANIE BRANŻY TURYSTYCZNEJ

Promocja standardów (kryteriów) turystyki zrównoważonej	✗
Promocja programów certyfikacji dla turystyki zrównoważonej	✗
Zarządzanie odpadami	✗
Energoefektywność	✗
Zarządzanie zasobami wodnymi	✗
Zmiany klimatyczne i ślad węglowy	✗
Dobrostan zwierząt i ich wykorzystania w turystyce	✗
Tworzenie dobrych warunków pracy	✗
Integracja elementów kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego	✓
Możliwości współpracy branży turystycznej z organizacjami pozarządowymi	✓
Nowe regulacje krajowe i unijne w zakresie rozwoju zrównoważonego	✗

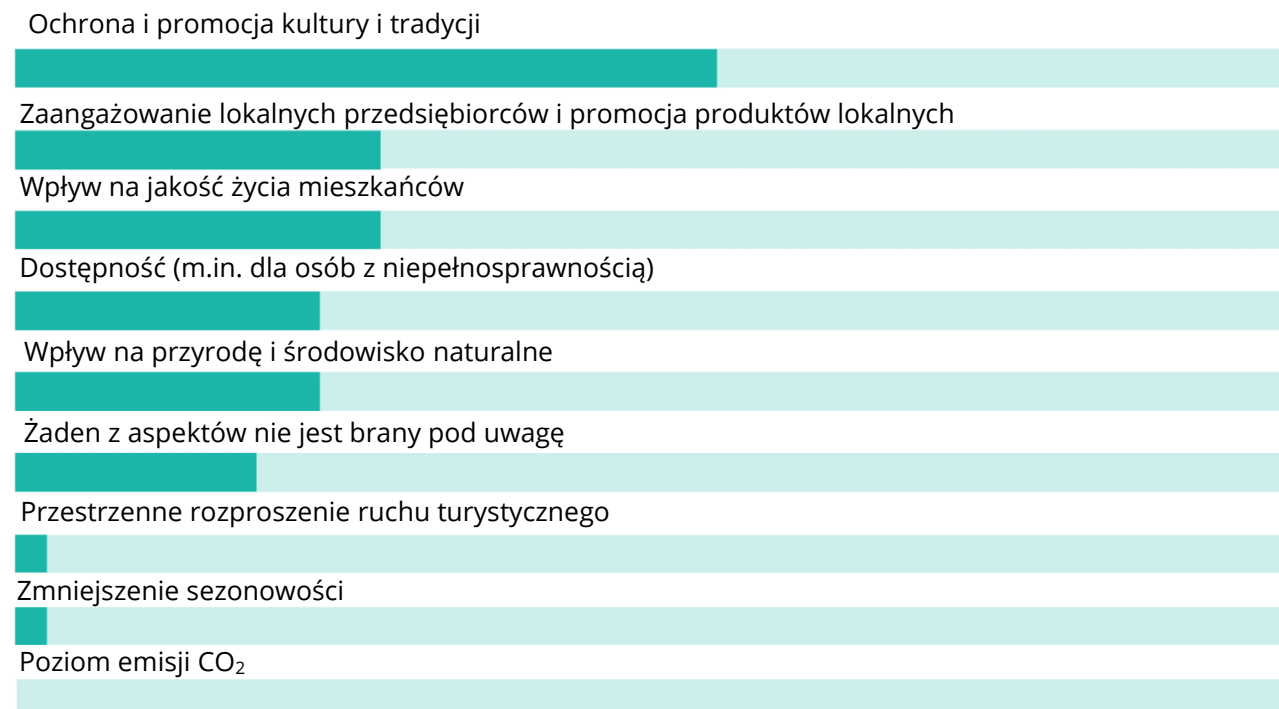
Produkty turystyczne

Produkty turystyczne odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu wizerunku destynacji, ponieważ to właśnie one są tym, co destynacja chce zaprezentować odwiedzającym. Nawet jeśli niektóre zrównoważone rozwiązania nie są wdrożone na poziomie całej destynacji, istotne jest, aby były uwzględnione przy tworzeniu produktów turystycznych. Integracja zrównoważonych praktyk w produktach turystycznych nie tylko wzmacnia atrakcyjność destynacji dla coraz bardziej świadomych ekologicznie turystów, ale także przyczynia się do długoterminowej ochrony zasobów naturalnych i kulturowych.

Przy tworzeniu regionalnych i lokalnych produktów turystycznych, większość organizacji lokalnych i regionalnych bierze najczęściej pod uwagę ochronę i promocję kultury. Pozostałe tematy są już zdecydowanie mniej powszechne. Część lokalnych organizacji nich uwzględnia przy tworzeniu produktów także możliwość zaangażowania lokalnych przedsiębiorców i promocję produktów lokalnych, wpływ na życie mieszkańców, na przyrodę i środowisko naturalne oraz dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Pozostałe aspekty

są uwzględniane są sporadycznie. Zaskakująco duża grupa nie przy tworzeniu produktów turystycznych nie bierze pod uwagę żadnego z niżej wymienionych aspektów.

Aspekty uwzględniane przez organizacje turystyczne przy tworzeniu produktów turystycznych

Odpowiedzialna promocja

Odpowiedzialne podejście do promocji i marketingu jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju destynacji turystycznych. Wszelkie promowane atrakcje powinny być przedstawiane rzetelnie, zgodnie z rzeczywistością, aby unikać rozczarowań wśród turystów i budować ich zaufanie. Konieczne są rzeczywiste działania, aby zapewnić, że oferowane walory przyrodnicze, kulturowe i infrastruktura są zgodne z tym, co obiecywane w materiałach promocyjnych. W praktyce oznacza to ochronę przyrody i zabytków, wsparcie dla lokalnych społeczności oraz utrzymanie infrastruktury na odpowiednim poziomie.

Przykładowo, jeśli reklamowane są nieskazitelne rezerваты i czyste jeziora, destynacja powinna zainwestować w zarządzanie odpadami, ochronę ekosystemów i ograniczanie śladu węglowego. Jeśli promowane są unikalne tradycje kulturowe, istotne jest autentyczne ich odzwierciedlenie, poprzez współpracę z lokalnymi twórcami i rzemieślnikami oraz programy ochrony dziedzictwa.

W swojej promocji województwo łódzkie, zarówno na poziomie regionalnym jak i lokalnym, wykorzystuje w promocji swoje walory przyrodnicze i kulturowe. Niestety, nie zawsze idzie za tymi deklaracjami odpowiednie działanie.

Aby województwo łódzkie mogło skutecznie wykorzystywać swoje walory przyrodnicze i działania proekologiczne w promocji, kluczowe jest zaangażowanie branży turystycznej w ochronę środowiska. Szczególny nacisk powinien być położony na przeciwdziałanie problemom środowiskowym, z którymi boryka się region, takim jak stres wodny,

zanieczyszczenie hałasem czy zła jakość wód powierzchniowych. Brak zgodności między promowanymi wartościami ekologicznymi a faktycznymi działaniami może nie tylko negatywnie wpłynąć na wizerunek regionu, ale także naruszać zasady unijnej dyrektywy Green Claims. Dyrektywa ta wymaga, aby wszelkie komunikaty dotyczące ekologii były poparte odpowiednią certyfikacją.

Obecnie w województwie łódzkim znajdują się jedynie trzy obiekty noclegowe posiadające certyfikat zrównoważonego rozwoju, i wszystkie są zlokalizowane w Łodzi. To uwidacznia brak konsekwencji w działaniach podejmowanych przez inne podmioty turystyczne regionu. Bez aktywnego zaangażowania branży turystycznej w ochronę środowiska, działania promocyjne mogą zostać uznane za nieautentyczne i prowadzić do oskarżeń o greenwashing. Współpraca sektora turystycznego w zakresie ekologii, połączona z szerzeniem certyfikacji zrównoważonego rozwoju, nie tylko wzmocniłaby wiarygodność regionu jako odpowiedzialnej destynacji, ale również przyczyniłaby się do faktycznej poprawy stanu środowiska, co jest kluczowe dla długoterminowego rozwoju turystyki.

3. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE W FIRMACH TURYSTYCZNYCH

3.1. Zarządzanie środowiskowe

ENERGIA

W województwie łódzkim wszystkie firmy uczestniczące w badaniu wdrażają praktyki z zakresu zarządzania energią, koncentrując się na działaniach przynoszących szybkie korzyści finansowe i ekologiczne.

Najbardziej popularne jest regularne sprawdzanie stanu technicznego sprzętu, co pozwala zapobiegać awariom i minimalizować straty energii. Na równie wysokim poziomie znajduje się stosowanie energooszczędnych lamp LED, które są powszechnie wymieniane jako standard w przedsiębiorstwach.

Wiele firm wykorzystuje także czujniki ruchu, szczególnie w przestrzeniach wspólnych, takich jak korytarze czy łazienki, oraz regularnie monitoruje zużycie energii, analizując dane przynajmniej raz w miesiącu. Popularne jest również inwestowanie w sprzęt o wysokiej klasie energetycznej, co świadczy o rosnącej świadomości w zakresie długoterminowych oszczędności operacyjnych. Firmy dbają również o optymalne warunki izolacji swoich budynków, zapewniając dobre ocieplenie, co zmniejsza straty ciepła i tym samym obniża koszty ogrzewania.

Mniej popularne, choć nadal stosowane, są praktyki wyznaczania konkretnych, ilościowych celów redukcji zużycia energii. Takie podejście wymaga bardziej strategicznego planowania, ale pozwala na skuteczniejsze zarządzanie i śledzenie postępów w zakresie oszczędności energetycznych.

Zdecydowanie rzadziej spotyka się natomiast zaawansowane rozwiązania technologiczne, takie jak wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, np. paneli słonecznych czy pomp ciepła.

Podsumowując, przedsiębiorstwa w regionie preferują sprawdzone i łatwe do wdrożenia rozwiązania energooszczędne, unikając bardziej zaawansowanych technologii, które mogą wymagać większych nakładów finansowych lub specjalistycznej wiedzy.

Najczęstsze praktyki z zakresu zarządzania energią:

1. Sprawdzanie stanu technicznego sprzętów
2. Wykorzystanie energooszczędnego oświetlenia
3. Wykorzystanie czujników ruchu
4. Monitoring i analiza poziomu zużycia energii
5. Wykorzystanie sprzętów energooszczędnych

TRANSPORT

Poza pojedynczymi przypadkami, firmy biorące udział w badaniu nie wdrażają praktyk związanych z ekologizacją transportu. Żadna firma nie korzysta z pojazdów elektrycznych ani hybrydowych, a jedynie nieliczne przedsiębiorstwa podejmują działania na rzecz promowania ekologicznych form transportu wśród swoich pracowników i klientów, np. poprzez zachęcanie do korzystania z komunikacji miejskiej, rowerów czy wspólnych przejazdów (carpoolingu).

Istnieje jednak wiele praktyk, które mogłyby zostać wdrożone w celu zmniejszenia negatywnego wpływu transportu na środowisko. Przykładem są szkolenia dla kierowców w zakresie technik ekologicznej jazdy, co mogłoby znacząco zmniejszyć zużycie paliwa. Firmy mogłyby także inwestować w lepsze dopasowanie pojazdów do potrzeb transportowych – np. wybierając mniejsze pojazdy dla małych grup pasażerów, co również ograniczyłoby zbędne zużycie paliwa i emisje.

Wprowadzenie takich inicjatyw poza korzyściami dla środowiska, mogłoby przynieść wymierne korzyści przedsiębiorcom. Poza oszczędnościami, firmy stosujące ekologiczne rozwiązania w zakresie transportu będą lepiej przygotowane na pojawiające się regulacje prawne związane z ochroną środowiska, zyskując przewagę konkurencyjną na rynku.

KLIMAT (ŚLAD WĘGLOWY)

Większość respondentów nie podejmuje żadnych działań związanych z przeciwdziałaniem zmianom klimatu, co wskazuje na niski poziom zaangażowania w kwestie klimatyczne i ograniczoną świadomość znaczenia tych działań.

Tylko niewielka grupa przedsiębiorstw prowadzi monitoring poziomu emisji CO₂ i posiada konkretne plany ich redukcji. Firmy te zdają się dostrzegać konieczność dostosowania swojej działalności do wymagań współczesnego rynku i rosnących oczekiwań społecznych oraz regulacyjnych, ale wciąż stanowią wyjątek, a nie regułę.

Pojedyncze przypadki posiadania planów adaptacji do zmian klimatu sugerują, że firmy te myślą strategicznie, przewidując potencjalne zagrożenia, takie jak ekstremalne zjawiska pogodowe, wzrost cen energii czy surowców. Jednakże tak nieliczne przykłady adaptacyjnych działań pokazują, że większość przedsiębiorstw nie dostrzega jeszcze w pełni związku między zmianami klimatycznymi a stabilnością swojej działalności biznesowej.

Brak powszechnych działań w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do ich skutków wskazuje na potrzebę pilnych działań edukacyjnych oraz wsparcia merytorycznego dla firm. Wdrożenie takich działań, jak monitoring emisji, wyznaczanie celów redukcyjnych czy adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych, mogłoby pomóc przedsiębiorstwom nie tylko ograniczyć ich negatywny wpływ na środowisko, ale także lepiej przygotować się na przyszłe wyzwania i zwiększyć swoją konkurencyjność.

WODA

Firmy z województwa łódzkiego skupiają się głównie na prostych, podstawowych działaniach, które mają na celu ograniczenie zużycia wody.

Najpopularniejszą praktyką, stosowaną przez większość firm, jest regularne sprawdzanie stanu technicznego sprzętu w celu zapewnienia jego sprawnego działania i szczelności. Działanie to wskazuje na świadomość znaczenia prewencji w minimalizowaniu strat wody i optymalizacji jej wykorzystania.

Drugą najczęściej stosowaną praktyką jest wykorzystanie urządzeń obniżających zużycie wody, takich jak toalety z podwójną spłuczką czy aeratory strumieniowe. Takie inwestycje w nowoczesne technologie są powszechnie wdrażane i przynoszą zarówno korzyści ekonomiczne, jak i środowiskowe.

Mniej więcej połowa firm biorących w badaniu monitoruje i analizuje zużycie wody przynajmniej raz w miesiącu, co pozwala im lepiej kontrolować poziom konsumpcji i identyfikować obszary wymagające poprawy.

Popularną praktyką wśród hoteli jest wdrażenie polityki ograniczającej niepotrzebne pranie ręczników i pościeli, zachęcając gości do ich wielokrotnego użytkowania. Działanie to nie tylko oszczędza wodę, ale również buduje świadomość ekologiczną wśród klientów. Pojedyncze hotele natomiast optymalizują procedury w pralni w celu uniknięcia marnowania wody czy stosują technologie zapobiegających marnowaniu wody podczas podlewania ogrodów i terenów zielonych. Hotele z basenami podejmują natomiast kroki, by proces czyszczenia basenów był bardziej efektywny pod względem zużycia wody.

Jednocześnie żadna z firm nie odzyskuje i nie wykorzystuje ponownie wody szarej. Może to wynikać z wysokich kosztów wdrożenia takich rozwiązań, braku wiedzy na ich temat lub niskiego poziomu regulacji promujących tego rodzaju praktyki.

Można zatem wnioskować, że firmy turystyczne w województwie łódzkim podejmują jedynie podstawowe kroki w zakresie oszczędzania wody, jednak wciąż brakuje wystarczającej świadomości i wsparcia, aby wdrożyć bardziej zaawansowane rozwiązania. Jest to zaskakujące, biorąc pod uwagę, że województwo łódzkie należy do regionów w Polsce najbardziej narażonych na stres wodny, co sprawia, że efektywne zarządzanie zasobami wodnymi powinno być priorytetem.

Najczęstsze praktyki z zakresu zarządzania wodą:

1. Sprawdzanie stanu technicznego sprzętów
2. Wykorzystanie urządzeń obniżających zużycie wody
3. Monitoring i analiza poziomu zużycia wody
4. Polityka powtórnego zużycia ręczników i pościeli

ODPADY

W województwie łódzkim wiele firm segreguje odpady na co najmniej trzy kategorie i prawidłowo utylizuje odpady niebezpieczne, takie jak baterie, lampy czy sprzęt elektroniczny. Mimo to, nie wszystkie przedsiębiorstwa realizują te działania, choć są one wymagane przez prawo, co wskazuje na wciąż istniejące braki w pełnym dostosowaniu się do obowiązujących regulacji.

Do popularnych praktyk należy także ograniczenie drukowania materiałów marketingowych w celu zmniejszenia zużycia papieru oraz wdrażanie systemów elektronicznego obiegu dokumentów, co pozwala nie tylko oszczędzać zasoby, ale również obniżać koszty działalności. Coraz więcej firm podejmuje również kroki, aby ograniczać ilość jednorazowego plastiku i zmniejszać odpady żywnościowe, co świadczy o rosnącej świadomości w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Mniej popularne, choć obecne, są działania takie jak określanie ilościowych celów dotyczących redukcji odpadów czy monitorowanie ilości poszczególnych kategorii odpadów, w tym odpadów żywnościowych. Tego rodzaju praktyki pozwalają firmom lepiej zrozumieć skalę problemu, efektywniej zarządzać zasobami i identyfikować obszary, w których można wprowadzić oszczędności, co przynosi korzyści zarówno środowiskowe, jak i ekonomiczne.

Jeszcze rzadziej spotykanym działaniem jest przekazywanie odpadów czy niewykorzystanych przedmiotów bardziej potrzebującym, co pokazuje niewielkie zaangażowanie firm w inicjatywy związane z gospodarką o obiegu zamkniętym.

Podsumowując, sytuacja w zakresie gospodarki odpadami w województwie łódzkim wymaga podejmowania dalszych działań. Aby ją poprawić, konieczne jest zwiększenie świadomości firm na temat ich obowiązków oraz korzyści płynących z lepszego zarządzania odpadami. Działania te powinny podkreślać zarówno znaczenie zgodności

z przepisami, jak i potencjalne zyski środowiskowe oraz korzyści wizerunkowe, które mogą przełożyć się na większą konkurencyjność na rynku.

Najczęstsze praktyki z zakresu zarządzania odpadami:

1. Segregacja odpadów
2. Bezpieczna utylizacja odpadów niebezpiecznych
3. Zmniejszenie zużycia papieru, w szczególności materiałów marketingowych
4. Zmniejszenie ilości przedmiotów i opakowań jednorazowych

3.2. Aspekty społeczne, gospodarcze i kulturowe

WARUNKI ZATRUDNIENIA

Pod względem zatrudnienia większość badanych firm deklaruje zgodność z obowiązującymi normami prawnymi i zasadami etycznymi.

Przedsiębiorstwa stosują powszechnie przyjęte praktyki, takie jak przestrzeganie przepisów Kodeksu Pracy zarówno w Polsce, jak i w innych krajach, gdzie prowadzą działalność. Wszyscy pracownicy zatrudniani są na podstawie formalnych umów, takich jak umowa o pracę czy zlecenie, co zapewnia stabilność zatrudnienia i zgodność z wymaganiami prawnymi. Przedsiębiorstwa przestrzegają także zasad ochrony praw dzieci i młodzieży, i nie zatrudniają osób poniżej 16. roku życia. Choć liczba respondentów działających niezgodnie z Kodeksem Pracy w Polsce jest niewielka, fakt, że wciąż istnieją firmy naruszające obowiązujące przepisy, budzi niepokój.

Ponadto, niemal wszystkie firmy gwarantują wynagrodzenia pozwalające na pokrycie kosztów życia, co świadczy o odpowiedzialnym podejściu do polityki płacowej.

Firmy deklarują również przestrzeganie zasad niedyskryminacji, obejmujących m.in. płeć, pochodzenie etniczne, wyznanie czy inne cechy indywidualne, co stanowi ważny element ich kultury organizacyjnej. Między innymi, respondenci podkreślają promowanie równości płacowej. Wynagrodzenie na tych samych stanowiskach, z uwzględnieniem doświadczenia i kwalifikacji, jest jednakowe dla kobiet i mężczyzn, co wskazuje na działania mające na celu eliminację różnic w wynagrodzeniach ze względu na płeć.

Jednak tylko nieliczne firmy podejmują działania wykraczające poza standardowe praktyki. Przykładem takich działań jest zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami czy wdrażanie systemów oceny satysfakcji pracowników. Te inicjatywy nie tylko zwiększają inkluzywność społeczną, ale także pomagają firmom lepiej zrozumieć potrzeby swoich zespołów i budować silniejsze relacje z pracownikami.

Podsumowując, przedsiębiorstwa uczestniczące w badaniu wykazują wysoki poziom odpowiedzialności w zakresie podstawowych standardów zatrudnienia. Mimo to, dodatkowe działania, które mogłyby jeszcze bardziej zwiększyć integrację i zaangażowanie pracowników, są podejmowane jedynie przez nieliczne firmy.

Najczęstsze praktyki z zakresu tworzenia godnych miejsc pracy:

1. Formalne zatrudnienie
2. Brak dyskryminacji, w tym w poziomie zarobków kobiet i mężczyzn
3. Przestrzeganie Kodeksu Pracy w pełnym zakresie

ZATRUDNIENIE LOKALNE

Firmy turystyczne z województwa łódzkiego w przeważającej większości zatrudniają głównie lokalnych pracowników. Zatrudnianie osób z tego samego regionu, w którym firma prowadzi działalność jest kluczowe dla rozwoju województwa, ponieważ wspiera lokalną gospodarkę, zmniejsza poziom bezrobocia oraz przyczynia się do wzrostu dochodów mieszkańców. Dodatkowo, lokalni pracownicy lepiej rozumieją specyfikę regionu, co może prowadzić do bardziej efektywnego i zrównoważonego wdrażania projektów oraz umacniania więzi społecznych.

Warto również zauważyć, że turyści coraz częściej zwracają uwagę na to, czy firma zatrudnia i wspiera lokalną społeczność, ponieważ chcą, by ich wydatki pozostały w odwiedzanej miejscowości. Wysoki poziom zatrudnienia miejscowych mieszkańców stanowi zatem dodatkowy atut, który może zostać wykorzystany w działaniach promocyjnych.

ZAANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW W ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY

Większość firm deklaruje zaangażowanie pracowników w tematykę związaną z rozwojem zrównoważonym, przynajmniej w pewnym zakresie. Najczęściej firmy informują swoich pracowników o zasadach bezpieczeństwa pracy, co jest podstawowym elementem odpowiedzialnego zarządzania.

Bardzo popularne są również działania edukacyjne dotyczące zmniejszania zużycia zasobów naturalnych, wody i energii, a także przeciwdziałania nękanii i dyskryminacji w miejscu pracy. Z jednej strony firmy są motywowane potencjalnymi oszczędnościami, a z drugiej, nowymi wymogami prawnymi z zakresu ochrony praw człowieka, w tym praw dzieci.

Kolejnym obszarem, na który przynajmniej część firm zwraca uwagę, jest wspieranie społeczności lokalnych, ograniczanie ilości odpadów i promowanie ekologicznego

transportu. Choć te tematy są nieco mniej popularne, ich obecność w strategiach komunikacji wskazuje na rosnącą świadomość dotyczącą odpowiedzialności społecznej i środowiskowej.

Rzadziej poruszonym tematem są działania firmy z zakresu zrównoważonego rozwoju, co stanowi niewykorzystaną szansę. Pracownicy powinni w pierwszej kolejności rozumieć, jakie inicjatywy podejmuje ich organizacja w tym obszarze, ponieważ to właśnie ich świadomość i zaangażowanie mogą odegrać kluczową rolę w realizacji firmowych celów związanych z rozwojem zrównoważonym.

Jedynie jedna firma przyznała, że nie komunikuje żadnego z tych tematów, co stanowi pozytywny sygnał świadczący o dużej gotowości większości organizacji do angażowania swoich zespołów w kwestie zrównoważonego rozwoju. Jednakże istnieje przestrzeń do dalszej poprawy, aby angażowanie pracowników w kwestie zrównoważonego rozwoju było prowadzone w sposób bardziej systematyczny i kompleksowy.

O czym najczęściej firmy informują pracowników:

1. O zasadach bezpieczeństwa pracy
2. O zasadach przeciwdziałania dyskryminacji, wykorzystywania i nękania
3. O tym jak zmniejszać zużycie wody i energii

DZIAŁANIA NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH

Zdecydowana większość przedsiębiorstw angażuje się w inicjatywy, które mają na celu wspieranie lokalnych społeczności i organizacji. Najczęściej spotykane praktyki to współpraca ze szkołami i uniwersytetami, obejmująca m.in. organizację spotkań czy oferowanie praktyk, a także finansowe lub materialne wsparcie organizacji pozarządowych i akcji charytatywnych. Wiele firm angażuje również swoich pracowników w działania wolontariackie, co świadczy o gotowości do bezpośredniego działania na rzecz dobra wspólnego.

Część firm uczestniczy w projektach na rzecz ochrony przyrody, takich jak zbiórki śmieci, czy udostępnia swoje obiekty lub usługi organizacjom pozarządowym lub osobom w potrzebie. Część przedsiębiorstw dba również o to, aby ich obiekty i usługi były dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, co wskazuje na działania w kierunku inkluzywności i równości.

Pojedyncze firmy deklarują wsparcie finansowe dla instytucji kultury i projektów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego lub zaangażowanie w inicjatywy mające na celu rozwiązywanie problemów społecznych, takich jak nierówności społeczne. Niemniej jednak są to działania realizowane sporadycznie i w ograniczonym zakresie.

Żadna z firm nie zadeklarowała inwestycji w poprawę lokalnej infrastruktury, takiej jak drogi czy oświetlenie, co świadczy o braku zaangażowania w działania na rzecz ulepszania przestrzeni wspólnej i infrastruktury społeczności lokalnych.

Najczęściej praktykowane działania na rzecz społeczności lokalnych i inkluzji:

1. Współpraca ze szkołami / uniwersytetami
2. Wsparcie organizacji pozarządowych finansowo lub materialnie
3. Pracownicze programy wolontariackie

KULTURA

Działania firm w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego koncentrują się głównie na informowaniu klientów o walorach kulturowych regionu. Jest to najczęściej podejmowana praktyka, która pozwala zwiększyć świadomość turystów i gości na temat lokalnych tradycji, historii i unikalnych cech regionu.

Popularne jest także organizowanie lub promowanie wycieczek i aktywności, które pozwalają klientom doświadczyć autentycznej kultury i tradycji regionu. Wiele firm podejmuje również działania na rzecz lokalnych artystów i rzemieślników, wspierając ich poprzez promocję lub organizację wydarzeń, co nie tylko pomaga zachować dziedzictwo kulturowe, ale także wspiera lokalną gospodarkę.

Mniej powszechne, ale wciąż obecne, są praktyki polegające na wykorzystywaniu elementów lokalnej kultury w wystroju wnętrz czy ubiorze pracowników. Takie działania podkreślają lokalny charakter oferty firm i przyczyniają się do budowania autentycznego doświadczenia klientów. Niektóre firmy umożliwiają również klientom zakup pamiątek stworzonych na terenie regionu, co promuje lokalne rzemiosło i tradycje.

Najczęstsze praktyki z zakresu promocji kultury i tradycji:

1. Informowanie klientów na temat walorów kulturowych regionu
2. Organizacja wycieczek/ aktywności promujących lokalną kulturę
3. Wsparcie i promocja lokalnych artystów i rzemieślników
4. Wykorzystanie elementów kultury w wystroju wnętrz lub ubiorze pracowników

PROCEDURY ZAKUPOWE

Firmy z województwa łódzkiego prezentują zróżnicowane podejście w zakresie zrównoważonego łańcucha dostaw i zrównoważonych zakupów.

Okolo połowa respondentów deklaruje, że przy wyborze produktów i dostawców bierze pod uwagę kryteria ekologiczne, takie jak klasa energetyczna, certyfikacja ekologiczna czy opakowania nadające się do recyklingu. Podobny odsetek uwzględnia kryteria społeczne, takie jak lokalne pochodzenie produktów czy certyfikaty Fair Trade. Niemal połowa firm posiada również politykę zakupową, w której te kryteria są formalnie uwzględnione.

Zdecydowanie rzadziej praktykowanym działaniem jest monitorowanie udziału produktów z certyfikatami zrównoważonego rozwoju, takimi jak certyfikaty ekologiczne lub Fair Trade, co sugeruje, że firmy rzadko weryfikują rzeczywisty wpływ swoich decyzji zakupowych na środowisko i społeczeństwo. Jeszcze mniej firm posiada formalny Kodeks Postępowania dla dostawców, uwzględniający odpowiedzialność społeczną i ekologiczną, co oznacza brak systematycznego podejścia do zarządzania łańcuchem dostaw pod kątem zrównoważonego rozwoju.

Zaskakująco mało firm konsekwentnie wybiera produkty polskie przy wyborze żywności, co wskazuje na niewykorzystany potencjał w zakresie wspierania lokalnych dostawców i gospodarki.

Co więcej, duża część firm nie ma żadnej formalnej polityki zakupowej, co dodatkowo osłabia skuteczność działań związanych z odpowiedzialnymi praktykami zakupowymi.

Najczęstsze praktyki z zakresu zrównoważonych zakupów:

1. Uwzględnienie podczas zakupów kryteriów ekologicznych
2. Uwzględnienie podczas zakupów kryteriów społecznych
3. Posiadanie polityki zakupowej, która uwzględnia kryteria ekologiczne i społeczne

3.3. Zarządzanie rozwojem zrównoważonym

OSOBY ODPOWIEDZIALNE

Aby skutecznie wprowadzać zasady zrównoważonego rozwoju w organizacji, kluczowe jest posiadanie wyznaczonych osób odpowiedzialnych za poszczególne aspekty tego procesu. Wiele firm deleguje określone osoby do nadzorowania wybranych obszarów, jednak zazwyczaj koncentrują się one na kwestiach związanych z zasobami ludzkimi oraz

ochroną praw człowieka. Tego typu działania wskazują na podstawowy poziom zaangażowania w społecznie odpowiedzialne inicjatywy.

Mniej powszechne jest natomiast przypisywanie odpowiedzialności za ochronę środowiska lub zarządzanie aspektami ekologicznymi działalności. Świadczy to o rosnącym, lecz wciąż niewystarczającym zainteresowaniu kwestiami środowiskowymi w przedsiębiorstwach. Niektóre firmy angażują również specjalistów do współpracy z lokalnymi społecznościami oraz realizacji działań społecznych, co sugeruje, że wdrażają one elementy programów społecznej odpowiedzialności biznesu.

Tylko jedno z badanych przedsiębiorstw wskazało na posiadanie dedykowanego koordynatora ds. zrównoważonego rozwoju, co wyraźnie pokazuje brak kompleksowego podejścia strategicznego w tym obszarze. Podobnie, w niewielu organizacjach znajdują się osoby na stanowiskach zarządczych z formalnymi kwalifikacjami w zakresie zrównoważonego rozwoju czy zarządzania turystyką zrównoważoną. Taki stan rzeczy ogranicza zdolność firm do wdrażania bardziej zaawansowanych strategii zrównoważonego rozwoju.

Niedobór specjalistycznej wiedzy oraz wykwalifikowanego personelu stanowi istotne wyzwanie dla rozwijania działań w tym zakresie. Tworzenie stanowisk odpowiedzialnych za różne aspekty zrównoważonego rozwoju oraz inwestowanie w szkolenie pracowników mogłoby istotnie poprawić skuteczność i efektywność podejmowanych inicjatyw ekologicznych i społecznych w przedsiębiorstwach.

WYMAGANA DOKUMENTACJA

Dla zrównoważonego zarządzania przedsiębiorstwem niezbędne jest także posiadanie określonych dokumentów, które formalizują i kierunkują działania firmy w tych obszarach. Posiadanie takich dokumentów nie tylko świadczy o odpowiedzialnym podejściu do zarządzania, ale także umożliwia systematyczne wdrażanie i monitorowanie polityk oraz praktyk proekologicznych i społecznych. Wśród tych najbardziej podstawowych dokumentów można wymienić:

- Dokument regulujący zasady bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia
- Dokument regulujący kwestie zatrudnienia i zarządzania zasobami ludzkimi (np. polityka HR, strategia HR, kodeks poszanowania praw człowieka)
- Dokument regulujący działania firmy w zakresie ochrony środowiska/zarządzania ekologicznego (np. polityka ekologiczna, strategia, plan działania)
- Dokument regulujący współpracę ze społecznością lokalną, wsparcie lokalnych przedsiębiorców i/lub ochronę dziedzictwa kulturowego
- Polityka zrównoważonych spotkań/ konferencji
- Instrukcje dotyczące humanitarnego traktowania zwierząt podczas wycieczek

- Raport niefinansowy

Większość firm uczestniczących w badaniu zadeklarowała posiadanie dokumentów dotyczących bezpieczeństwa pracy, co świadczy o podstawowej dbałości o zgodność z regulacjami prawnymi i troskę o pracowników. Spora część respondentów wskazała również na istnienie wewnętrznych polityk lub dokumentów regulujących kwestie zatrudnienia oraz zarządzania zasobami ludzkimi, co pokazuje pewien poziom organizacyjnego zaangażowania w odpowiedzialne praktyki HR.

Mniej powszechne jest jednak posiadanie dokumentów dotyczących ochrony środowiska oraz polityk organizacji zrównoważonych spotkań i konferencji. To wskazuje na rosnącą, choć wciąż niewystarczającą, świadomość firm w zakresie wdrażania praktyk sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi.

Niestety, tylko pojedyncze przedsiębiorstwa zadeklarowały posiadanie formalnych dokumentów regulujących współpracę ze społecznościami lokalnymi lub ochronę dziedzictwa kulturowego. Jest to sygnał, że obszary te wciąż pozostają niedoceniane, mimo ich kluczowego znaczenia dla budowania odpowiedzialności społecznej i wzmacniania lokalnych więzi.

Co więcej, jedynie jedna firma biorąca udział w badaniu publikuje coroczne raporty niefinansowe. To zaskakujące, szczególnie w kontekście nowych wymogów unijnych dotyczących sprawozdawczości niefinansowej, które wkrótce obejmą także mniejsze przedsiębiorstwa. Brak takich raportów może oznaczać nieprzygotowanie wielu firm do sprostania nadchodzącym regulacjom i trudności w przejściu na bardziej transparentny model działania.

Warto również zauważyć, że część respondentów nie posiada żadnych z wymienionych dokumentów, co wskazuje na istotne braki w formalizacji podejścia do zrównoważonego rozwoju. Sytuacja ta wyraźnie podkreśla potrzebę podjęcia działań edukacyjnych i doradczych, aby zachęcić firmy do tworzenia i wdrażania polityk, które nie tylko pomogą im sprostać przyszłym wymaganiom prawnym, ale również wzmocnią ich pozycję na rynku i w społeczeństwie.

WSPÓŁPRACA Z INTERESARIUSZAMI

Współpraca z różnorodnymi grupami interesariuszy stanowi integralną część zaangażowania w zrównoważony rozwój, a w tym zakresie badane firmy wypadają bardzo dobrze. Wszystkie przedsiębiorstwa zadeklarowały współpracę z co najmniej kilkoma organizacjami, co świadczy o ich otwartości na budowanie partnerstw.

Respondenci aktywnie współpracują z lokalnymi organizacjami turystycznymi oraz Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Łódzkiego, jak również z uniwersytetami i innymi placówkami edukacyjnymi. Ważnym elementem ich działań jest także współpraca z instytucjami kultury oraz Punktami Informacji Turystycznej.

Dodatkowo, znacząca część firm deklaruje zaangażowanie we współpracę z przedstawicielami lokalnych społeczności, organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządu terytorialnego. Tego rodzaju szeroko zakrojona współpraca nie tylko ułatwia realizację inicjatyw prospołecznych i proekologicznych, ale również przyczynia się do rozwoju lokalnej społeczności oraz wzmacnia lokalną gospodarkę.

Tak kompleksowe podejście do budowania relacji z interesariuszami stanowi solidny fundament dla efektywnego wdrażania zrównoważonych strategii rozwoju, jednocześnie podkreślając zaangażowanie firm w działania na rzecz społeczności, środowiska i kultury.

Przedsiębiorstwa najczęściej współpracują z:

Lokalnymi/ Regionalnymi Organizacjami Turystycznymi

Instytucjami kultury

Uniwersytetami/ placówkami oświatowymi

Punktami informacji turystycznej

ZAANGAŻOWANIE KLIENTÓW W DZIAŁANIA ZRÓWNOWAŻONE

Klienci to jeszcze jedna, kluczowa, grupa interesariuszy. Zaangażowanie klientów w działania zrównoważone powinno być istotnym elementem strategii rozwoju zrównoważonego.

Okolo połowa firm informuje swoich klientów o swoich działaniach z zakresu zrównoważonego rozwoju, a także edukuje, jak wspierać społeczności lokalne. Praktyki te obejmują wskazywanie miejsc, gdzie można kupić lokalne pamiątki, polecenie lokalnych restauracji czy informowanie, jak przekazać środki na organizacje pozarządowe. Tego typu działania podkreślają zaangażowanie firm w promowanie lokalnej kultury i gospodarki.

Rzadziej firmy zachęcają klientów do oszczędzania zasobów, takich jak energia i woda, oraz redukcji odpadów, np. poprzez ograniczanie zużycia plastiku czy żywności. Mniej popularne jest również promowanie ekologicznych środków transportu, co wskazuje na przestrzeń do rozwoju w edukacji klientów na temat bardziej odpowiedzialnych praktyk podróżniczych.

Zaskakująco mało firm promuje odpowiedzialne zachowanie na tzw. terenach wrażliwych. Zaledwie pojedyncze firmy informują swoich klientów, jak właściwie zachowywać się na terenach przyrodniczych lub w obecności dzikich zwierząt. Jeszcze rzadziej poruszane są kwestie kodeksów zachowania, takich jak szacunek dla miejscowej ludności i kultury (np. odpowiedni ubiór w miejscach sakralnych lub wiejskich). Równie mało firm wskazuje, które produkty i usługi są najbardziej ekologiczne i społecznie

odpowiedzialne, np. poprzez specjalne oznaczenia w katalogach, na stronach internetowych lub w menu.

Zwiększając świadomość klientów na temat ochrony przyrody oraz respektowania obiektów kulturowych, firmy mogłyby skutecznie przyczynić się do ochrony przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa regionu. Edukacja w tych obszarach nie tylko promuje odpowiedzialne zachowania, ale także angażuje klientów w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, co w dłuższej perspektywie wspiera zachowanie unikalnych walorów regionu dla przyszłych pokoleń.

O czym firmy najczęściej informują klientów:

1. O działaniach własnej firmy z zakresu rozwoju zrównoważonego
2. Jak wspierać społeczności lokalne
3. Jak oszczędzać zasoby naturalne (energię, wodę) i redukować odpady

CERTYFIKACJA ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I HOTELARSTWA

Certyfikacja rozwoju zrównoważonego w branży turystyki i hotelarstwa jest rekomendowanym sposobem potwierdzenia działań firmy w zakresie rozwoju zrównoważonego. Ma ona coraz większe znaczenie, szczególnie biorąc pod uwagę unijną dyrektywę Green Claims, która nakłada większy nacisk na transparentność i wiarygodność deklaracji proekologicznych firm.

W Europie, wśród popularnych certyfikatów w zakresie zarządzania zrównoważonego i ekologicznego w branży turystycznej i hotelarskiej można wymienić Green Globe, Green Key, Good Travel Seal, Travelife, EU Ecolabel, LEED/BREEAM, B Corp, a także standardy ISO 14001 oraz ISO 26000.

Wśród respondentów znalazły się firmy z certyfikatami ISO14001 oraz LEED/BREEAM. Według danych Booking.com, w województwie łódzkim są zaledwie trzy obiekty noclegowe z certyfikatami rozwoju zrównoważonego – wszystkie trzy w Łodzi (stan na październik 2024).

Brak certyfikacji jest istotnym minusem, ponieważ zmniejsza konkurencyjność firm na rynku, gdzie konsumenci i partnerzy biznesowi coraz częściej poszukują potwierdzeń autentyczności proekologicznych i prospołecznych działań.

Z odpowiedzi na inne pytania wynika, że respondenci nie mają świadomości na temat certyfikacji ani dyrektywy Green Claims, przez co, prawdopodobnie, ani nie przygotowują się do certyfikacji, ani generalnie nie są nią zainteresowane. Brak wiedzy na temat korzyści płynących z posiadania certyfikatów oraz unijnych wymogów powoduje, że firmy nie widzą potrzeby inwestowania w procesy certyfikacyjne. To prowadzi do sytuacji, w której przedsiębiorstwa mogą być mniej konkurencyjne na rynku,

ponieważ nie mogą udowodnić swojej wiarygodności w zakresie zrównoważonego rozwoju.

MOTYWACJA DO DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO

Zapytaliśmy również firmy, co pomogłoby i zmotywowało ich do wdrażania praktyk z zakresu rozwoju zrównoważonego. Wśród najczęstszych odpowiedzi pojawiły się następujące rozwiązania:

1. Aktywna promocja zrównoważonych przedsiębiorstw przez LOT/ROT
2. Dofinansowanie działań w tym obszarze
3. Szkolenia z zakresu turystyki zrównoważonej i tematów pokrewnych
4. Dostęp do dobrych praktyk, żeby wiedzieć jak to robią inni
5. Uczestnictwo w wizycie studyjnej, aby zobaczyć dobre praktyki "na żywo" robić

4. DOBRE PRAKTYKI Z ŁÓDZKIEGO

W tej części przedstawiamy wybrane inicjatywy i produkty turystyczne z województwa łódzkiego, które doskonale wpisują się w zasady turystyki zrównoważonej. Opisane przykłady nie tylko promują odpowiedzialne korzystanie z zasobów naturalnych i kulturowych regionu, ale także wspierają długofalowy rozwój turystyki, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. Te dobre praktyki stanowią inspirację i model dla innych podmiotów działających w branży turystycznej.

Rewitalizacja miasta Łódź

Rewitalizacja miasta Łódź stanowi przykład dobrej praktyki turystyki zrównoważonej, łącząc odnowę przestrzeni miejskiej, ochronę dziedzictwa kulturowego i rozwój gospodarczy z poprawą jakości życia mieszkańców. Proces rewitalizacji, który objął zarówno zabytkowe budynki, jak i obszary zdegradowane społecznie i przestrzennie, jest modelowym przykładem zrównoważonego podejścia do urbanistyki, w którym turystyka odgrywa kluczową rolę.

Łódź, znana z industrialnej przeszłości, od lat przeobraża swoje historyczne przestrzenie w atrakcyjne miejsca przyciągające turystów i inwestorów. Charakterystycznym przykładem jest przekształcenie dawnych fabryk i kompleksów przemysłowych w centra kulturalne, handlowe i rekreacyjne, takie jak Manufaktura – dawna fabryka Izraela Poznańskiego, dziś wielofunkcyjny kompleks łączący historię z nowoczesnością. Podobnie Księży Młyn, niegdyś osiedle robotnicze, jest obecnie rewitalizowany jako unikatowa przestrzeń mieszkalno-turystyczna.

Działania rewitalizacyjne w Łodzi przyczyniają się do ożywienia społeczno-kulturowego miasta, jednocześnie zachowując jego historyczny charakter. W procesie odnowy przestrzeni miejskiej uwzględnia się potrzeby mieszkańców, dbając o integrację społeczną i rozwój lokalnej tożsamości. W rewitalizowanych obszarach organizowane są wydarzenia kulturalne i edukacyjne, które wspierają zaangażowanie lokalnej społeczności i promują wartości zrównoważonego rozwoju.

Rewitalizacja Łodzi wpisuje się w turystykę zrównoważoną także dzięki efektywnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury, co zmniejsza presję na środowisko i ogranicza potrzebę budowy nowych obiektów. Poprawa przestrzeni publicznych, takich jak ulica Piotrkowska czy parki miejskie, zwiększa dostępność miasta dla turystów i mieszkańców, promując jednocześnie zrównoważony transport, w tym pieszy i rowerowy.

Dzięki rewitalizacji Łódź staje się miastem, które nie tylko przyciąga turystów unikalnym charakterem i bogatą historią, ale także pokazuje, jak poprzez zrównoważone zarządzanie można odnowić przestrzeń miejską, poprawić jakość życia mieszkańców i budować zrównoważoną przyszłość turystyczną.

Kwietne dywany ze Spycimierza

Spycimierska tradycja usypywania kwiatowych dywanów stanowi doskonały przykład turystyki zrównoważonej, ponieważ harmonijnie łączy ochronę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, zaangażowanie społeczności lokalnej oraz rozwój regionalny. Tradycja tworzenia dywanów kwiatowych na uroczystość Bożego Ciała, wpisana na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO, przyciąga tysiące turystów, jednocześnie podkreślając unikalny charakter lokalnej kultury.

Proces tworzenia dywanów angażuje mieszkańców, którzy od pokoleń przekazują sobie wiedzę i umiejętności związane z tym zwyczajem. Dzięki temu tradycja nie tylko przetrwała, ale stała się też elementem tożsamości lokalnej, a jej zachowanie wzmacnia więzi społeczne.

Widząc rosnące zainteresowanie wydarzeniem, władze lokalne, wspierane przez ekspertów, podjęły działania mające na celu zrównoważone zarządzanie zwiększonym ruchem turystycznym. Dzięki współpracy z Uniwersytetem Łódzkim, przy zaangażowaniu mieszkańców i lokalnych instytucji, opracowano strategię ochrony dziedzictwa, badano wpływ turystyki na lokalną społeczność oraz podjęto działania na rzecz minimalizacji jej negatywnych skutków, np. poprzez lepszą organizację i poprawę infrastruktury.

Wykorzystując popularność wydarzenia, powstało także "Centrum Spycimierskie Boże Ciało", które przez cały rok edukuje na temat unikalnych tradycji Spycimierza i okolic.

Platforma Łódzkie360.pl

Łódzkie360.pl to innowacyjny projekt, który wpisuje się w zasady turystyki zrównoważonej, promując świadome i przemyślane podróżowanie po województwie łódzkim. Dzięki wykorzystaniu panoram 360° platforma umożliwia wirtualne zwiedzanie regionu z własnego domu, inspirując do późniejszego odkrywania atrakcji w realnym świecie. To narzędzie nie tylko podkreśla różnorodność oferty turystycznej województwa, ale także sprzyja lepszemu planowaniu wyjazdów w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Projekt wyróżnia się tym, że oferuje 20 tematycznych wycieczek, dostosowanych do różnych preferencji podróżujących – od pieszych tras miejskich, przez nordic walking i birdwatching, aż po spływy kajakowe czy wyprawy rowerowe. Każda trasa posiada szczegółowy opis, uwzględniający czas trwania, przebieg i ciekawostki związane z danym miejscem. Co więcej, platforma promuje różne formy mobilności, takie jak piesze wycieczki czy jazda rowerem, które są zgodne z ideą ekologicznego podróżowania i minimalizacji śladu węglowego.

Dzięki funkcji wirtualnej przewodniczki, opisom krajoznawczym oraz wersji audio, Łódzkie360.pl zachęca do odkrywania miejsc mniej znanych, co odciąża popularne atrakcje turystyczne i wspiera zrównoważoną dystrybucję ruchu turystycznego. Projekt sprzyja również edukacji turystów, budując ich świadomość o walorach regionu i lokalnej kulturze, co jest istotnym elementem zrównoważonego podejścia do turystyki.

.

5. PODSUMOWANIE

5.1. Ocena ogólna

Województwo łódzkie nie należy do czołowych destynacji turystycznych w Polsce, co niesie za sobą zarówno korzyści, jak i wyzwania. Niewielka liczba turystów oznacza mniejsze obciążenie dla środowiska naturalnego, co sprzyja ochronie zasobów przyrodniczych. Dzięki ograniczonemu zużyciu wody i energii oraz mniejszemu zanieczyszczeniu, lokalne ekosystemy mają szansę na zachowanie równowagi. Dodatkowo, brak masowej turystyki pozwala na zachowanie autentyczności lokalnej kultury. Mieszkańcy regionu mogą pielęgnować swoje tradycje, rzemiosło i zwyczaje, które pozostają mniej narażone na komercjalizację i dostosowanie do oczekiwań masowego odbiorcy. Dla odwiedzających niska liczba turystów to także okazja do doświadczenia spokoju i autentycznego klimatu miejsca, odkrywania mniej znanych terenów oraz korzystania z lokalnych atrakcji w bardziej kameralnych warunkach.

Z drugiej strony, słabo rozwinięty sektor turystyczny oznacza niewykorzystany potencjał regionu w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Turystyka stanowi istotne źródło dochodów dla lokalnych przedsiębiorców, takich jak właściciele restauracji, hoteli czy firm transportowych, a także generuje nowe miejsca pracy. Większa liczba turystów mogłaby zwiększyć zapotrzebowanie na produkty lokalne, co wspierałoby rozwój regionalnej gospodarki. Turystyka pełni również ważną funkcję promocyjną – umożliwia odwiedzającym poznanie lokalnych tradycji, sztuki, zwyczajów czy kuchni, co przyczynia się do wzrostu świadomości kulturowej oraz wymiany międzykulturowej. Może to podnieść prestiż regionu i zachęcić do inwestowania w rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej.

Kluczowym zadaniem pozostaje zatem znalezienie równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska, dziedzictwa kulturowego i komfortem życia mieszkańców. Odpowiednie zarządzanie turystyką może pomóc w maksymalnym wykorzystaniu jej potencjału przy jednoczesnym poszanowaniu unikalnych wartości regionu.

Jeśli chodzi o kwestie środowiskowe, województwo realizuje programy ochrony środowiska na poziomie regionalnym, ale ich powiązanie z turystyką pozostaje niewielkie. Problemy, takie jak stres wodny, zanieczyszczenie wód i zanieczyszczenie hałasem mają bezpośredni wpływ na turystykę, ale brakuje konkretnych celów i narzędzi wspierających branżę w ich rozwiązywaniu. Bez edukacji i zaangażowania sektora turystycznego w realizację celów środowiskowych turystyka może przyczyniać się do pogłębiania tych problemów, zamiast być częścią ich rozwiązania. Brak planu adaptacji na rzecz klimatu dla sektora turystycznego również jest istotnym wyzwaniem, szczególnie w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu i zmian klimatycznych, które coraz silniej wpływają na funkcjonowanie przedsiębiorstw turystycznych.

W obszarze społeczno-gospodarczym kluczowe jest wprowadzenie bardziej szczegółowego, systematycznego monitoringu i programów zwiększających udział turystyki w gospodarce regionu. Jednocześnie należy bardziej aktywnie dążyć do zmniejszenia sezonowości i rozproszenia ruchu turystycznego. Uwzględnianie opinii lokalnych społeczności oraz analiza ich oczekiwań pozwoliłyby na rozwój turystyki zgodny z potrzebami mieszkańców i zmniejszenie potencjalnych konfliktów.

Podjęto już konkretne działania na rzecz zwiększenia dostępności regionu dla osób ze szczególnymi potrzebami, co stanowi ważny krok w kierunku większej inkluzywności. Brak gór i morza można postrzegać jako atut, stwarzający możliwość rozwoju turystyki niewymagającej dużego wysiłku fizycznego, a tym samym dostępnej dla każdego – zarówno dla osób z niepełnosprawnościami, jak i dla rodzin z dziećmi. Dostępność to jednak nie tylko ułatwienia i atrakcje dla turystów, ale także dostęp do rynku pracy, co może pomóc lepiej integrować osoby wykluczone i z niepełnosprawnościami, wspierając ich aktywny udział w życiu społecznym i gospodarczym regionu.

Skuteczne wdrożenie turystyki zrównoważonej wymaga zaangażowania wszystkich kluczowych interesariuszy, od przedstawicieli branży turystycznej, po mieszkańców i turystów. Aby region zachował konkurencyjność, konieczne jest aktywne promowanie standardów i certyfikacji turystyki zrównoważonej wśród firm turystycznych. Kluczowym krokiem jest budowanie świadomości w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu oraz oferowanie przedsiębiorcom edukacji i konkretnych narzędzi umożliwiających efektywne zarządzanie środowiskowe. Takie podejście nie tylko wspiera odpowiedzialny rozwój turystyki, ale również pomaga w realizacji celów środowiskowych określonych w wojewódzkim programie ochrony środowiska.

Podsumowując, województwo łódzkie posiada niewykorzystany potencjał turystyczny, jednak odczuwalny jest brak wystarczającej uwagi poświęcanej rozwojowi tego sektora. Mimo to w regionie można dostrzec pierwsze dobre praktyki w obszarze turystyki zrównoważonej, które pokazują, że Łódzkie ma realną szansę na promowanie się w przyszłości jako destynacja zorientowana na zrównoważony rozwój. Aby jednak w pełni wykorzystać ten potencjał, konieczne jest przyjęcie kompleksowego podejścia do zarządzania turystyką, opartego na wyraźnych wskaźnikach rozwoju zrównoważonego, które pozwolą na efektywne planowanie, monitorowanie i wdrażanie działań wspierających zrównoważony rozwój regionu.

Zgodność z globalnymi kryteriami turystyki zrównoważonej

Badanie oceny wdrożenia zasad turystyki zrównoważonej w województwie łódzkim było przeprowadzone w oparciu o globalne kryteria turystyki zrównoważonej opracowane przez Światową Radę Turystyki Zrównoważonej, o których mowa w pierwszej części tego raportu.

OCHRONA I PROMOCJA KULTURY

ASPEKTY SPOŁECZNO-EKONOMICZNE

OCHRONA PRZYRODY I ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE

ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE

Na podstawie odpowiedzi przekazanych przez respondentów, zgodność rozwoju turystyki w województwie łódzkim z globalnymi kryteriami turystyki zrównoważonej wygląda jak w tabeli powyżej.

Aspekty kulturowe

Województwo łódzkie podejmuje pewne kroki w zakresie ochrony i promocji kultury, które mogą wspierać zrównoważony rozwój turystyki. W strategii rozwoju kwestie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego zajmują znaczące miejsce, a produkty turystyczne promujące lokalną kulturę odgrywają istotną rolę w budowaniu tożsamości regionu. Obiekty kulturowe są odpowiednio oznakowane, co umożliwia ich łatwiejszą interpretację i zwiększa świadomość turystów na temat wartości lokalnego dziedzictwa. Dodatkowo funkcjonuje program ochrony zabytków, który zapewnia pewien poziom wsparcia dla najcenniejszych obiektów materialnego dziedzictwa regionu.

Mimo, iż branża samoistnie promuje kulturę oraz aktywnie wspiera lokalnych artystów i rzemieślników (co jest pozytywnym aspektem), warto byłoby rozważyć wdrożenie dedykowanych programów angażujących branżę turystyczną w ochronę i promocję dziedzictwa, co pozwoliłoby na jeszcze lepsze wykorzystanie potencjału turystyki w zachowaniu kultury regionu.

Jednak mimo tych działań brakuje kluczowych elementów niezbędnych do skutecznego wdrożenia kryteriów turystyki zrównoważonej w ochronę i promocję kultury. Województwo nie posiada odrębnych programów ochrony dziedzictwa kultury materialnej i niematerialnej, co uniemożliwia systemowe podejście do tych zagadnień. Brak analiz wpływu turystyki na kulturę i tradycje oznacza, że zarówno potencjalne zagrożenia jak i możliwości wynikające z rosnącej liczby odwiedzających pozostają niezidentyfikowane. W miejscach wrażliwych kulturowo nie opracowano kodeksów postępowania dla turystów, które mogłyby minimalizować ich negatywny wpływ na lokalne dziedzictwo.

Podsumowując, województwo łódzkie ma solidne podstawy w zakresie promocji lokalnej kultury, ale brak strategicznego podejścia i systemowych działań ogranicza możliwości turystyki jako instrumenty przyczyniającego się do ochrony dziedzictwa.

Silne strony

- Produkty turystyczne promujące kulturę lokalną
- Właściwe oznaczenia obiektów
- Promowanie kultury przez branżę
- Odwołania do ochrony i promocji kultury w strategii rozwoju województwa
- Program ochrony zabytków

Czego zabrakło

- Brak programu ochrony dziedzictwa kultury materialnej
- Brak programu ochrony dziedzictwa kultury niematerialnej
- Brak analizy wpływu turystyki na kulturę i tradycje
- Brak kodeksów postępowania dla turystów w miejscach wrażliwych kulturowo
- Brak programów angażujących branżę w ochronę i promocję dziedzictwa

Aspekty społeczno-gospodarcze

Działania województwa łódzkiego w zakresie społeczno-gospodarczym, choć mają swoje silne strony, wypadają słabiej w porównaniu do działań związanych z kulturą i środowiskiem naturalnym. Do mocnych stron województwa należy promocja produktów lokalnych, co wspiera lokalną gospodarkę i buduje autentyczny wizerunek turystyczny. Województwo angażuje się również we wsparcie przedsiębiorców z branży turystycznej, co stanowi istotny element rozwoju sektora.

Województwo prowadzi również programy angażujące mieszkańców w procesy planowania i zarządzania publicznego, co jest kluczowe dla budowania zrównoważonych społeczności. Dodatkowo firmy turystyczne działające na terenie regionu często zatrudniają lokalną siłę roboczą, co wspiera rozwój lokalnych gospodarek.

Mimo tych pozytywnych działań województwo boryka się z istotnymi wyzwaniami. Według respondentów, problemem są głębokie nierówności społeczno-gospodarcze, starzenie się społeczeństwa oraz wyludnianie się regionu, które wymagają bardziej kompleksowych działań.

Mimo, że prowadzone są działania mające na celu zwiększenie dostępności województwa, niska dostępność infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami wciąż postrzegana jest jako wyzwanie, ponieważ ogranicza równy dostęp do atrakcji turystycznych i usług i zmniejsza atrakcyjność turystyczną województwa.

Województwo łódzkie nie wdraża praktyk, które pozwoliłyby w pełni wykorzystać turystykę do stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Nie prowadzi się, między innymi, monitoringu udziału turystyki w gospodarce, co utrudnia ocenę jej znaczenia ekonomicznego oraz planowanie działań zwiększających ten udział. Nie analizuje się wpływu turystyki na mieszkańców ani ich zadowolenia z turystyki w regionie, co stanowi poważną lukę, ponieważ

ich zaangażowanie i akceptacja są fundamentem zrównoważonego rozwoju destynacji. Brakuje także programów skupiających się na zdrowiu i bezpieczeństwie zarówno mieszkańców, jak i turystów, co jest kluczowym aspektem zarządzania destynacją w sposób odpowiedzialny.

Dodatkowym wyzwaniem jest fakt, że nie wszystkie firmy w regionie działają zgodnie z Kodeksem Pracy – jedynie 70% firm-respondentów zadeklarowało przestrzeganie jego zasad. To zjawisko negatywnie wpływa na warunki pracy i ogranicza potencjał turystyki jako sektora wspierającego rozwój społeczno-gospodarczy w sposób etyczny i zrównoważony.

Podsumowując, choć województwo łódzkie podejmuje wartościowe inicjatywy, brak systemowych działań, analiz i monitoringu ogranicza skuteczność tych wysiłków. Wprowadzenie planu rozwoju turystyki jako narzędzia integrującego cele gospodarcze, społeczne i środowiskowe mogłoby w znacznym stopniu przyczynić się do zwiększenia zrównoważenia regionu, przeciwdziałając jednocześnie wykluczeniom i wspierając lokalne społeczności.

Silne strony	Czego zabrakło
- Promocja produktów lokalnych - Wsparcie przedsiębiorców z branży turystycznej - Programy zaangażowania mieszkańców w planowanie i zarządzanie publiczne - Firmy turystyczne zatrudniają lokalnie - Zachęcanie turystów do wspierania społeczności lokalnych - Działania na rzecz zwiększenia dostępności województwa	- Obszary problematyczne: starzenie się społeczeństwa, wyludnianie się województwa, nierówności społeczno-gospodarcze, niska dostępność dla osób z niepełnosprawnościami - Brak monitoringu udziału turystyki w gospodarce i planu w zakresie zwiększenia tego udziału - Brak analizy wpływu turystyki na mieszkańców; brak monitoringu ich zadowolenia z turystyki - Brak programów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa (mieszkańców, turystów) - Niecałe 70% firm-respondentów działa zgodnie z Kodeksem Pracy

Aspekty środowiskowe

Województwo łódzkie podejmuje szereg działań związanych z zarządzaniem środowiskowym, które wpisują się w niektóre kryteria turystyki zrównoważonej. Monitoring i działania na rzecz redukcji odpadów oraz zanieczyszczeń powietrza i hałasu są ważnymi elementami strategii środowiskowej regionu, a programy promujące recykling i zmniejszenie ilości odpadów

wskazują na postępy w zarządzaniu zasobami. Istotną rolę odgrywają również inicjatywy związane z ochroną przyrody, różnorodności biologicznej oraz krajobrazów naturalnych, które są nieodłącznym elementem atrakcyjności turystycznej regionu. Dodatkowo, kodeksy postępowania dla turystów na terenach wrażliwych przyrodniczo pomagają minimalizować negatywny wpływ odwiedzających na środowisko, a promocja ekologicznego stylu życia wśród mieszkańców wspiera budowanie kultury zrównoważonego rozwoju.

Jednak mimo tych pozytywnych działań, województwo łódzkie zmagają się z wieloma problemami środowiskowymi, które ograniczają jego potencjał jako zrównoważonej destynacji turystycznej. Wyzwaniami pozostają zaśmiecenie, zanieczyszczenie hałasem oraz ochrona walorów krajobrazowych. Problemy związane z jakością wód, oczyszczaniem ścieków i stres wodny mogą negatywnie wpływać na jakość środowiska, a tym samym na atrakcyjność regionu zarówno dla turystów, jak i mieszkańców.

Znaczącym brakiem jest również niedostateczna uwaga poświęcona zarządzaniu energetycznemu. Choć dostępne są fundusze unijne wspierające rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE), brak dedykowanych programów w tym zakresie sprawia, że działania są rozproszone i niekonsekwentne. Brakuje również planu adaptacji do zmian klimatycznych, który mógłby pomóc regionowi przygotować się na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Kolejnym zaniedbaniem jest brak monitoringu i działań związanych z zanieczyszczeniem świetlnym, które wpływa na jakość życia mieszkańców, a także na zachowanie naturalnego rytmu biologicznego w przyrodzie.

Kluczowym problemem jest niska świadomość środowiskowa wśród przedstawicieli branży turystycznej, która ogranicza jej potencjał jako partnera w zarządzaniu środowiskowym. Nie istnieją programy angażujące sektor turystyczny w ochronę przyrody i zarządzanie środowiskowe, co uniemożliwia pełne wykorzystanie turystyki jako narzędzia wspierającego ochronę środowiska i efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Podsumowując, województwo łódzkie podejmuje ważne działania w zakresie zarządzania środowiskowego, jednak ich efektywność jest ograniczona przez brak spójnej strategii i wyraźnych ram współpracy z branżą turystyczną.

Silne strony

- Monitoring i działania na rzecz redukcji odpadów
- Monitoring i działania na rzecz redukcji zanieczyszczenia powietrza i hałasem
- Działania w zakresie zmniejszenia ilości i recyklingu odpadów
- Programy w zakresie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, zasobów naturalnych i walorów krajobrazowych
- Promocja ekologicznego trybu życia wśród mieszkańców
- Kodeksy postępowania na terenach wrażliwych przyrodniczo dla turystów

Czego zabrakło

- Obszary problematyczne: zaśmiecenie, zanieczyszczenie hałasem, ochrona walorów krajobrazowych, oczyszczanie ścieków; stres wodny
- Brak program dot. zarządzania energetycznego (ale: fundusze unijne na zwiększenie OZE)
- Brak planu adaptacji na rzecz klimatu
- Brak monitoringu i działań w zakresie zanieczyszczenia świetlnego
- Niska świadomość branży i brak programów zaangażowania branży w zakresie zarządzania środowiskowego

Zrównoważone zarządzanie turystyką

Zarządzanie rozwojem zrównoważonym w województwie łódzkim wypadło najslabiej spośród analizowanych obszarów, co może wskazywać na brak systematycznego i kompleksowego podejścia do tej kwestii. Województwo łódzkie realizuje wybrane działania związane z zarządzaniem rozwojem zrównoważonym turystyki, choć są one fragmentaryczne i brakuje im spójnego podejścia strategicznego.

Elementy zrównoważonego rozwoju zostały uwzględnione w strategii rozwoju województwa, a zgodnie z informacjami przekazanymi przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Łódzkiego, krótkoterminowy plan działania w zakresie turystyki obejmuje aspekty związane z odpowiedzialnym rozwojem sektora. Brakuje jednak spójnej strategii rozwoju turystyki, która nadawałaby kierunek długoterminowym działaniom w tym zakresie.

Brakuje także dedykowanych osób odpowiedzialnych za rozwój zrównoważony oraz mechanizmów monitoringu, raportowania i komunikacji, które są kluczowe dla skutecznego zarządzania turystyką w tym kontekście.

Posiadanie aktualnej listy aktywów turystycznych to tylko pierwszy krok do stworzenia systemu zarządzania potokami turystów. Istotnym problemem jest brak programów mających na celu zmniejszenie sezonowości i przestrzenne rozproszenie ruchu turystycznego. Koncentracja

turystyki w określonych miejscach i okresach nie pozwala na równomierne rozprowadzenie korzyści z turystyki, ani nie przyczynia się do zmniejszania nierówności społecznych. A z drugiej strony, może przyczynić się do zwiększonej presji na społeczności lokalne i środowisko, co stoi w konflikcie z koncepcją turystyki zrównoważonej.

Województwo promuje wśród turystów ekologiczne i społecznie odpowiedzialne przedsiębiorstwa i atrakcje, co z pewnością stymuluje pozytywne zmiany. Z drugiej strony, brak analizy zadowolenia turystów ogranicza możliwość dostosowania oferty turystycznej do ich potrzeb i oczekiwań, co jest kluczowe dla budowania trwałych relacji z odwiedzającymi.

Także zaangażowanie branży turystycznej w aspekty rozwoju zrównoważonego jest niewystarczające. Choć istnieją programy promujące współpracę z NGOs i ochronę dziedzictwa, zainteresowanie branży tym tematem pozostaje niewielkie. Brak dedykowanych programów zwiększających zaangażowanie sektora ogranicza potencjał turystyki jako narzędzia wspierającego społeczności lokalne i ochronę środowiska.

Silne strony

- Elementy rozwoju zrównoważonego ujęte w strategii rozwoju województwa
- Krótkoterminowy plan działania w zakresie turystyki, który uwzględnia aspekty rozwoju zrównoważonego
- Aktualna lista aktywów turystycznych
- Promocja najbardziej ekologicznych i społecznie odpowiedzialnych przedsiębiorstw i atrakcji
- Programy zaangażowania branży w ochronę dziedzictwa kulturowego i

Czego zabrakło

- Brak strategii rozwoju turystyki i monitoringu wskaźników turystyki zrównoważonej
- Brak osób odpowiedzialnych za rozwój zrównoważony; brak monitoringu, raportowania i komunikacji w zakresie turystyki zrównoważonej
- Brak programów na rzecz zmniejszenia sezonowości i rozproszenia ruchu turystycznego
- Brak analizy zadowolenia turystów
- Brak programów zaangażowania branży turystycznej w aspekty rozwoju zrównoważonego – i niewielkie zainteresowanie branży tym tematem

5.2. Dobre praktyki

W końcowej części tego raportu zaprezentowano przykłady dobrych praktyk zrównoważonej turystyki wdrożonych w różnych krajach. Mają one stanowić inspirację do podejmowania działań i tworzenia interesujących projektów oraz inicjatyw, które przyczynią się do zrównoważonego rozwoju turystyki w województwie łódzkim.

Regionalna strategia zrównoważonego rozwoju turystyki, Irlandia

Fáilte Ireland, narodowa organizacja turystyczna Irlandii, opracowała cztery nowe Regionalne Strategie Rozwoju Turystyki na lata 2023–2027. Strategie te, obejmujące regiony Ireland's Ancient East, Wild Atlantic Way, Ireland's Hidden Heartlands i Dublin, tworzą ramy dla zrównoważonego rozwoju turystyki w całym kraju. Dzięki wykorzystaniu unikalnych cech każdego regionu, strategie te mają na celu wzmocnienie lokalnej gospodarki, poprawę doświadczeń turystycznych oraz ochronę środowiska dla przyszłych pokoleń.

Kluczowe elementy strategii z perspektywy zrównoważonego rozwoju:

- **Silne lokalne partnerstwo:**

Strategie powstały we współpracy z lokalnymi władzami, społecznościami i branżą turystyczną, co zapewnia szerokie wsparcie i dostosowanie do potrzeb poszczególnych regionów. Lokalne Plany Rozwoju Destynacji i Doświadczeń (DEDPs) będą realizowane na poziomie lokalnym, aby zapewnić spójność i skuteczność działań.

- **Kreowanie wyjątkowych doświadczeń turystycznych:**

Strategie kładą nacisk na rozwój nowych i unikalnych atrakcji turystycznych oraz ulepszanie istniejących. Projekty te mają przyciągać turystów, którzy zostaną na dłużej i wydadzą więcej, co wspiera lokalne społeczności i gospodarkę.

- **Ochrona środowiska:**

Priorytetem jest dekarbonizacja sektora turystyki. Strategie zawierają działania wspierające ochronę środowiska, takie jak zrównoważone zarządzanie atrakcjami turystycznymi, inwestycje w infrastrukturę przyjazną środowisku oraz działania na rzecz ograniczenia śladu węglowego.

- **Monitoring postępów:**

Wyznaczono konkretne wskaźniki dotyczące branży turystycznej, liczby turystów, społeczności lokalnych i środowiska. Pozwalają one na regularną ocenę postępów, identyfikację potencjalnych problemów oraz modyfikację działań w celu zapewnienia skuteczności strategii.

- **Wzmacnianie lokalnych społeczności:**

Strategie mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zwiększanie społecznych i ekonomicznych korzyści wynikających z turystyki. Turystyka jest traktowana jako narzędzie wspierania lokalnych społeczności oraz promowania ich kultury i dziedzictwa.

- **Dostosowanie do Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDG):**

Strategie są zgodne z Celami Zrównoważonego Rozwoju ONZ, co podkreśla zaangażowanie w realizację globalnych celów na poziomie lokalnym.

Dzięki kompleksowemu podejściu łączącemu ochronę środowiska, wspieranie lokalnych społeczności, rozwój gospodarczy oraz skuteczny monitoring, Irlandia staje się liderem w zrównoważonym rozwoju turystyki na poziomie regionalnym.

Dostępna turystyka na terenach przyrodniczych, Kraje Bałtyckie

Projekt NATAC, realizowany w ramach programu INTERREG w Łotwie, Estonii i Finlandii w latach 2019-2021, miał na celu poprawę dostępności turystyki przyrodniczej dla osób o szczególnych potrzebach. Projekt zakończył się sukcesem, przynosząc znaczące rezultaty:

Poprawiona dostępność: W ramach projektu poprawiono poziom dostępności dla osób o szczególnych potrzebach 14 destynacji przyrodniczych. Zmodernizowano infrastrukturę, aby była bardziej przystępna dla osób niepełnosprawnych, seniorów oraz rodzin z dziećmi, co umożliwia im pełne korzystanie z atrakcji przyrodniczych bez ograniczeń.

Rozwój infrastruktury: Projekt obejmował budowę nowych szlaków turystycznych oraz modernizację istniejących tras, a także instalację nowych toalet. Dzięki temu odwiedzający mają teraz lepszy dostęp do tras, które są bardziej komfortowe i dostosowane do ich potrzeb, co podnosi ogólną jakość doświadczeń turystycznych.

Marketing i komunikacja: Wprowadzono nowoczesne dotykowe stojaki informacyjne oraz broszury, które są dostępne na szlakach i w punktach turystycznych. Te materiały informacyjne pomagają turystom w orientacji i korzystaniu z atrakcji, zapewniając im niezbędne informacje na temat dostępnych udogodnień i atrakcji.

Przewodnik po szlakach: Opublikowano szczegółowy przewodnik po szlakach przyrodniczych, zawierający opisy 100 dostępnych tras oraz ponad 300 innych miejsc przyrodniczych. Każdy szlak i miejsce zostało dokładnie opisane pod kątem poziomu dostępności, co ułatwia turystom planowanie wizyt zgodnie z ich potrzebami.

Szkolenia dla branży: Przeprowadzono liczne szkolenia dla branży turystycznej oraz różnych grup interesariuszy. Szkolenia te miały na celu zwiększenie świadomości i wiedzy na temat dostępności w turystyce przyrodniczej, co przyczyniło się do podniesienia standardów obsługi i infrastruktury w regionie.

Wytyczne dla szlaków: Stworzono szczegółowe wytyczne dotyczące projektowania i utrzymania dostępnych szlaków przyrodniczych. Te wytyczne są teraz wykorzystywane jako standardy przy tworzeniu i modernizacji szlaków, zapewniając, że wszystkie nowe inwestycje będą spełniały wysokie standardy dostępności.

Realizacja tych inicjatyw znacząco przyczyniła się do zrównoważonego rozwoju turystyki w regionie. Poprzez zapewnienie równomiernego dostępu do zasobów naturalnych i promowanie turystyki przyjaznej środowisku, projekt wspiera ochronę środowiska oraz lokalne społeczności. Edukacja turystów i branży na temat odpowiedzialnego korzystania z zasobów naturalnych zwiększa świadomość ekologiczną i promuje zrównoważone praktyki turystyczne.

Więcej informacji można uzyskać na stronie internetowej:

 <https://www.kurzemesregions.lv/en/new-project-to-facilitate-access-to-nature-tourism-natac/>

Turystyka w każdej porze roku, Południowy Tyrol, Włochy

Południowy Tyrol, region we Włoszech znany z alpejskich krajobrazów i różnorodnych atrakcji, promuje całoroczną turystykę poprzez dedykowaną sekcję na swojej stronie internetowej, pod nazwą "Pory roku", z unikalną ofertą turystyczną, która obejmuje m.in.:

Pomysły co robić w każdej porze roku

Strona oferuje szczegółowe sugestie na temat aktywności sezonowych. Wiosną proponuje spacerować i jazdę na rowerze, latem wędrówki i kąpiele w jeziorach, jesienią piesze wycieczki i udział w lokalnych festiwalach, a zimą narciarstwo i jarmarki bożonarodzeniowe.

Lista wydarzeń w każdej porze roku

Każda pora roku jest bogata w wydarzenia podkreślające lokalne tradycje i kulturę. Strona prezentuje kalendarz wydarzeń, takich jak festiwale kwiatów, koncerty, święta zbiorów i zimowe jarmarki, które zachęcają turystów do odwiedzania regionu przez cały rok.

Lista obiektów noclegowych

W sekcji tej można znaleźć listę rekomendowanych obiektów noclegowych, dostosowanych do różnych sezonów. Obejmuje ona hotele, pensjonaty i gospodarstwa agroturystyczne, które zapewniają komfort i łatwy dostęp do sezonowych atrakcji.

Informacja o produktach i usługach z certyfikatem turystyki zrównoważonej

Południowy Tyrol promuje zrównoważoną turystykę, oferując informacje o lokalnych produktach i usługach posiadających certyfikaty ekologiczne. Te certyfikaty potwierdzają, że są one przyjazne dla środowiska i wspierają lokalną gospodarkę, co jest kluczowe dla odpowiedzialnego rozwoju turystyki.

Działania te wspierają zrównoważony rozwój turystyki poprzez równomierne rozłożenie ruchu turystycznego na cały rok. Zmniejsza to presję na infrastrukturę i środowisko, promując jednocześnie lokalne tradycje i praktyki ekologiczne, co wzmacnia lokalną społeczność i gospodarkę.

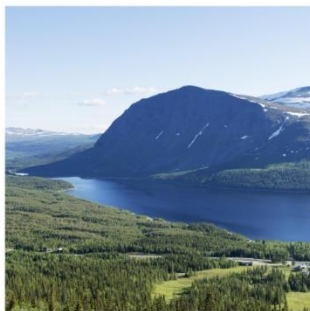
Więcej informacji można uzyskać na stronie internetowej:

 <https://www.suedtirol.info/en/en/seasons>

Rozwój unikalnych produktów ekoturystycznych, Västerbotten

Västerbotten Experience to innowacyjny projekt ekoturystyczny w regionie Västerbotten w północnej Szwecji. Partnerstwo między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego ma na celu promowanie zrównoważonej turystyki przyrodniczej i kulturowej. Projekt oferuje różnorodne atrakcje i aktywności, które wspierają ochronę przyrody i dziedzictwa kulturowego, jednocześnie przyczyniając się do rozwoju lokalnej społeczności i gospodarki.

1. Standardy zrównoważonego zakwaterowania i wycieczek

Wszystkie obiekty zakwaterowania i wycieczki oferowane przez Västerbotten Experience muszą spełniać minimalne kryteria standardu "Västerbotten Experience", opracowanego na podstawie globalnych kryteriów turystyki zrównoważonej Światowej Rady Turystyki Zrównoważonej (GSTC). Każde przedsiębiorstwo i lokalna destynacja turystyczna muszą dokonać samooceny oraz stworzyć plan działania na rzecz ochrony przyrody, kultury i społeczności. Dzięki temu zapewniane są odpowiedzialne i zrównoważone praktyki turystyczne w całym regionie.

2. Współpraca wielu podmiotów

Västerbotten Experience jest wynikiem efektywnej współpracy wielu podmiotów, w tym sektora publicznego, prywatnego oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Taka współpraca

umożliwia realizację ambitnych celów związanych z ochroną środowiska i dziedzictwa kulturowego, a także promowanie ekoturystyki. Partnerstwo to zapewnia wsparcie techniczne, finansowe i organizacyjne, co pozwala na skuteczną realizację projektu.

3. Różnorodne produkty turystyczne

Västerbotten Experience oferuje szeroką gamę atrakcji i aktywności, które łączą przygodę z edukacją i ochroną przyrody. Przykłady to:

Reniferowa podróż: Turystom oferuje się udział w tradycyjnej reniferowej podróży z lokalnymi hodowcami reniferów. Można poznać życie i kulturę Saamów, rdzennych mieszkańców regionu, oraz wziąć udział w jeździe na saamskim zaprzęgu reniferów. Ta aktywność promuje lokalne tradycje i wspiera społeczność Saamów.

Safari w poszukiwaniu niedźwiedzi: W ramach tej aktywności turyści mogą dołączyć do przewodnika ekoturystycznego i obserwować niedźwiedzie brunatne w ich naturalnym środowisku. Safari odbywa się z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i ochrony przyrody, minimalizując wpływ na ekosystemy i edukując uczestników na temat dzikiej przyrody.

4. Spotkania z lokalnymi rzemieślnikami

Västerbotten Experience umożliwia turystom spotkania z lokalnymi rzemieślnikami, którzy prezentują tradycje i umiejętności regionalnej kultury. Odwiedzający mogą uczestniczyć w warsztatach, gdzie rzemieślnicy tworzą unikalne rękodzieła i wyroby tradycyjne. Ta inicjatywa wspiera lokalną gospodarkę i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Więcej informacji można uzyskać na stronie internetowej:

 <https://vasterbottenexperience.se/>

Szkocja Net Zero — plan działań na rzecz klimatu

Szkocja dąży do osiągnięcia zero-emisyjności do 2045 roku, a działania na rzecz klimatu są uwzględnione w strategii rozwoju turystyki "Scotland Outlook 2030" oraz "Strategii transformacji gospodarczej" szkockiego rządu. Zdając sobie sprawę z tego, że zmiany klimatyczne zagrażają naturalnym i kulturowym zasobom Szkocji, oraz wpływu branży turystycznej i MICE na środowisko naturalne, VisitScotland opublikowała 3-letni plan "Destination Net Zero Climate Action Plan", który ma wesprzeć działania branży i pomóc osiągnąć zero-emisyjność Szkocji do 2045 roku.

VisitScotland już wcześniej podejmowała działania na rzecz klimatu, m.in. ogłosiła stan zagrożenia klimatycznego i jest sygnatariuszem-założycielem Deklaracji z Glasgow w sprawie działań na rzecz klimatu w turystyce. Destination Net Zero Climate Action Plan na lata 2023-2026 to kolejny krok na tej drodze i oficjalne zobowiązanie VisitScotland do wspierania sektora turystycznego w osiągnięciu zero-emisyjności.

Priorytetowe obszary działania:

- Monitorowanie emisji gazów cieplarnianych.
- Promowanie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.
- Promowanie efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, redukcji odpadów i odpowiedzialnej konsumpcji.
- Zachęcanie do niskoemisyjnego transportu.
- Adaptację do zmian klimatu i odbudowę środowiska naturalnego.

W ramach planu, VisitScotland zobowiązała się do:

- Koordynacji działań na rzecz klimatu w branży turystycznej
- Zapewnienia doradztwa, szkoleń i innych narzędzi, które pozwolą firmom opracować plany działania na rzecz klimatu.
- Udostępnienia danych i informacji, które pomogą przedstawicielom branży i interesariuszom podejmować świadome decyzje.
- Wspierania i tworzenia produktów niskoemisyjnych.
- Organizacji kampanii informacyjnych adresowanych do turystów, promujących niskoemisyjne usługi.
- Współpracy z partnerami w celu dzielenia się najlepszymi praktykami i rozwiązaniami.
- Corocznego raportowania na temat zrealizowanych działań.

Więcej informacji można uzyskać na stronie internetowej:

 <https://www.visitscotland.org/about-us/what-we-do/our-plans/destination-climate-action-plan>

5.3. Rekomendacje

W ostatniej części raportu przedstawione są konkretne sugestie i działania mające na celu wzmocnienie praktyk zrównoważonego rozwoju turystyki w województwie łódzkim. Rekomendacje te opierają się na przeprowadzonych analizach, zgromadzonych danych i wnioskach, i mają służyć jako drogowskaz dla decydentów, organizacji turystycznych i innych podmiotów zaangażowanych w rozwój turystyki w regionie. Poniżej przedstawione rozwiązania mogą posłużyć jako pierwszy krok na dalszej drodze regionu w kierunku zrównoważonego rozwoju turystyki.

Opracowanie strategii rozwoju turystyki

Województwo łódzkie nie posiada dedykowanej strategii rozwoju turystyki. W związku z tym utrudnione jest prawidłowe, długofalowe planowanie i zarządzanie turystyką z korzyścią dla ludzi i środowiska naturalnego.

Dlaczego jest to ważne?

Posiadanie wieloletniej strategii rozwoju turystyki jest niezwykle istotne, szczególnie z perspektywy rozwoju turystyki zrównoważonej. Strategia zapewnia spójne i ukierunkowane podejście do rozwoju destynacji turystycznej, uwzględniając cele, priorytety i konkretne działania. Bez strategii, rozwój turystyki może być chaotyczny, co grozi negatywnymi skutkami dla środowiska, kultury i społeczności lokalnej. Strategia umożliwia zintegrowane podejście, harmonizując wzrost turystyki z ochroną środowiska, promocją lokalnej kultury i korzyściami ekonomicznymi. Ponadto, strategia umożliwia planowanie zrównoważonej infrastruktury, włączając aspekty energooszczędności, transportu niskoemisyjnego i zarządzania odpadami. Oprócz tego, strategia dostarcza długoterminowego planu działania oraz mechanizmy monitorowania postępów, które pozwalają ocenić skuteczność podejmowanych działań i wprowadzać odpowiednie korekty.

Co warto uwzględnić w strategii?

- Zgodnie z kryteriami zrównoważonego zarządzania destynacjami turystycznymi, w strategii rozwoju turystyki powinno się uwzględnić następujące elementy:
- Kwestie społeczno-ekonomiczne, kulturowe, oraz problemy i zagrożenia środowiskowe.
- Analiza wpływu turystyki na środowisko naturalne, kulturę materialną i niematerialną oraz na społeczność lokalną
- Identyfikacja aktywów turystycznych, walorów przyrodniczych i kulturowych, i potencjalnych zagrożeń
- Zaangażowanie interesariuszy, w tym społeczności lokalnej, w planowanie i opracowanie strategii
- Wyznaczenie zespołu (organu) odpowiedzialnego za działania z zakresu rozwoju zrównoważonego

- Kluczowe wskaźniki efektywności, które dotyczą aspektów nie tylko gospodarczych, ale i przyrodniczych, kulturowych i społecznych
- System monitoringu i raportowania
- Strategia powinna być opublikowana i publicznie dostępna
- Strategia powinna być dopełniona planem działania, z zabezpieczonym budżetem na projekty z zakresu zrównoważonego rozwoju

Zwiększenie wiedzy i kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju turystyki

Na podstawie odpowiedzi respondentów wynika, że poziom wiedzy na temat turystyki zrównoważonej wśród osób odpowiedzialnych za rozwój turystyki i osób z branży turystycznej jest ograniczony. Znajomość podstawowych pojęć teoretycznych, globalnych standardów i dobrych praktyk z zakresu turystyki zrównoważonej jest konieczna dla dalszego rozwoju w tym kierunku. Posiadanie wiedzy na temat turystyki zrównoważonej umożliwi osobom odpowiedzialnym za rozwój turystyki na poziomie wojewódzkim i lokalnym podejmowanie bardziej efektywnych decyzji. Wiedza o turystyce zrównoważonej pozwoli też lepiej uwzględniać aspekty ekologiczne, społeczne, kulturowe i ekonomiczne w planowaniu turystyki oraz umożliwi tworzenie innowacyjnych projektów i atrakcji, przyciągających turystów szukających autentycznych doświadczeń.

Co można zrobić?

Szkolenia, warsztaty i materiały edukacyjne

Organizacja szkoleń na temat globalnych standardów i zasad turystyki zrównoważonej, ekologicznego zarządzania miejscami turystycznymi, minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko, odpowiedzialności społecznej biznesu itp. Przygotowanie ebooków, filmików i innych materiałów edukacyjnych na temat turystyki zrównoważonej.

Współpraca z organizacjami

Nawiązanie współpracy z lokalnymi organizacjami turystycznymi i LROT, jak również z przedsiębiorstwami zaangażowanymi w turystykę zrównoważoną w celu organizacji wydarzeń, inicjatyw społecznych i programów edukacyjnych.

Zaangażowanie branży turystycznej w zrównoważony rozwój

Zaangażowanie branży turystycznej w zrównoważony rozwój jest kluczowe dla osiągnięcia długoterminowych celów ekologicznych, społecznych i ekonomicznych. Wprowadzenie zrównoważonych praktyk pozwoli firmom turystycznym na bardziej efektywne zarządzanie zasobami, co przyczyni się do ochrony środowiska, wspierania lokalnych społeczności oraz zwiększenia atrakcyjności regionu dla świadomych ekologicznie turystów. Działania

te przyczynią się także do budowy pozytywnego wizerunku regionu jako lidera w zrównoważonym rozwoju turystyki.

Co można zrobić?

Budowanie świadomości i szkolenia

Prowadzenie kampanii informacyjnych i szkoleń jest niezbędne do zwiększenia świadomości na temat zrównoważonego rozwoju wśród firm turystycznych. Kampanie te mogą być realizowane za pomocą mediów społecznościowych, broszur informacyjnych, webinarów i konferencji, a także za pomocą platformy szkoleniowej WOT. Dzięki temu przedsiębiorcy mogą łatwo zdobyć wiedzę na temat korzyści płynących ze zrównoważonego rozwoju oraz dowiedzieć się, jak wprowadzać takie praktyki w swojej działalności.

Lokalne nagrody i systemy motywacyjne

Wprowadzenie lokalnych nagród i wyróżnień za wdrażanie innowacyjnych, zrównoważonych rozwiązań w branży turystycznej może również motywować przedsiębiorców do podejmowania bardziej zaawansowanych działań. Mogą to być również systemy wsparcia, dodatkowa promocja lub inne instrumenty, które zmotywują firmy do działania w tym zakresie.

Narzędzia wsparcia w uzyskaniu międzynarodowych programów certyfikacji

Województwo powinno nie tylko promować, ale wspierać firmy turystyczne w uzyskaniu międzynarodowych programów certyfikacji rozwoju zrównoważonego. Narzędziami wsparcia mogą być zestawy dobrych praktyk, gotowe do wdrożenia rozwiązania i dokumentów, czy też programy dofinansowania. Wpisanie się w międzynarodowe standardy (i wyjście naprzeciw unijnej dyrektywie Green Claims) może stanowić dodatkową motywację dla lokalnych przedsiębiorstw, zwiększając ich konkurencyjność i atrakcyjność na rynku turystycznym.

Zintegrowane działania na rzecz klimatu

W związku z wyzwaniami klimatycznymi, szczególnie stresem wodnym, logicznym krokiem byłoby zatwierdzenie planu działań na rzecz klimatu w obszarze turystyki. Województwo łódzkie mogłoby dołączyć do sygnatariuszy **Deklaracji z Glasgow** w sprawie zmian klimatycznych.

Destynacje turystyczne odgrywają kluczową rolę w walce z zmianami klimatu, ponieważ są odpowiedzialne za znaczący odsetek emisji gazów cieplarnianych i bezpośrednio narażone na skutki tych zmian, takie jak erozja czy skrajne warunki pogodowe. Tereny górskie są szczególnie wrażliwe na zmiany klimatyczne. Działania na rzecz ochrony klimatu nie tylko chronią środowisko i zasoby naturalne, ale także zabezpieczają źródła utrzymania społeczności lokalnych, odpowiadają na rosnące oczekiwania ekologicznie świadomych turystów i zapewniają długoterminową rentowność sektora turystycznego.

Co można zrobić?

Mierzenie i monitorowanie śladu węglowego turystyki

Podstawowym działaniem powinno być zmierzenie śladu węglowego branży turystycznej i hotelarskiej, w tym emisji CO₂ wynikających z transportu wewnątrz i do destynacji. Powinny być postawione konkretne cele dotyczące zmniejszenia emisji i dane monitorowane i raportowane.

Ekologizacja transportu

Akcje zachęcające turystów do korzystania z transportu publicznego, takiego jak pociągi czy środki komunikacji miejskiej. Rozbudowa tras rowerowych łączących atrakcje turystyczne regionu. Strefy zamknięte dla samochodów. Promocja korzystania z pojazdów elektrycznych i tworzenie dla nich stacji ładowania.

Efektywność energetyczna

Programy zachęcające obiekty zakwaterowania i centra konferencyjne do stosowania energooszczędnych praktyk. Programy wspierające inwestycje w odnawialne źródła energii. Zwiększenie świadomości na temat praktyk i dostępnych technologii wspierających energoefektywność.

Gospodarka odpadami

Zwiększenie świadomości na temat redukcji odpadów. Wdrożenie polityk zabraniających korzystanie z jednorazowego plastiku na terenach chronionych. Szkolenia i programy wsparcia dla hoteli i restauracji w obszarze redukcji odpadów żywnościowych i kompostowania odpadów organicznych.

Edukacja i świadomość

Akcje informacyjne w celu edukowania turystów na temat skutków zmian klimatycznych i zachęcające do ekologicznych postaw. Organizacja szkoleń i kampanii informacyjnych adresowanych do branży turystycznej, edukujące o zrównoważonych praktykach.

Odporność na zmiany klimatu

Rozwój infrastruktury turystycznej z naciskiem na odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak powodzie i burze. Prawidłowo opracowane i aktualizowane plany reagowania kryzysowego na poziomie destynacji oraz wsparcie sektora prywatnego w tworzeniu swoich planów działania kryzysowego. Dostosowanie oferty turystycznej do zmieniających się warunków klimatycznych.

„Raport z wdrożenia standardów turystyki zrównoważonej w województwie łódzkim” opracowany został w ramach projektu „Inicjatywy, Współpraca. Turystyka zrównoważona” oraz konferencji o tej samej nazwie, która miała miejsce 16 października 2024 roku w Łodzi.

Projekt ten opiera się na upowszechnianiu wiedzy oraz informacji jak zrównoważona wersja świata może się rozwijać. Bez tego w Polsce zielonej transformacji nie przeprowadzimy.

Niniejszy raport jest zwieńczeniem pracy diagnostyki i syntezy zgromadzonej wiedzy oraz najnowszych informacji na temat tego, jak zielona transformacja się dokonuje i jak zmienia turystykę Polski.

Jest to opracowanie bardzo wszechstronne, obrazujące branżę turystyki - od mobilności zaczynając, przez inwestycje, a na kreacji i wdrażaniu dóbr konsumpcyjnych i żywności kończąc. Skupiamy się też na głównych trendach oraz pokazujemy, jak meandrują myśli oraz pomysły przedsiębiorców atrakcji turystycznych czy obiektów noclegowych niejednokrotnie szukających całkiem niekonwencjonalnych rozwiązań.

Dzięki zrównoważonemu rozwojowi sektora możliwe jest tworzenie nowych miejsc pracy w regionach wiejskich, a także rozwój usług nakierowanych na zdrowie czy aktywny wypoczynek.

Wyniki badania sondażowego dla grupy losowej beneficjentów z regionu ma charakter przedstawienia zaleceń do rozwijania i wdrażania celów SDG na poziomie województwa łódzkiego.

Raport listopad 2024

Badanie sondażowe zostało zrealizowane na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej, we współpracy z Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Łódzkiego.

Opracowanie i redakcja 2024, Travindy, Anula Galewska

Opracowanie graficzne 2024, Travindy, Anastazja Szkarupa

Kontakt: pot.gov.pl, pot@pot.gov.pl

Partner medialny: Dziennik Rzeczpospolita Serwis Turystyka

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

WSPÓŁPRACA
INNOWACJE
TURYSTYKA
ZRÓWNOWAŻONA